БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН ҚОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 170 (7617)
22 ИЮЛЬ ШАНБА 1950 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Совет халқи атом қуролини тақиқлаш ҳақидаги Мурожаатга қўл қўйиш блан Совет ҳукуматининг сталинча тинчлик ташқи сиёсатини тўла ма'қулламоқда ва бутун мамлакатлардаги барча тинчлик тарафдорлари блан бирдам эканлигини билдирмоқда.

Тинчлик тарафдорлари қудратли ҳаракатининг олдинги сафида бораётган улуғ Ватанимизга шон-шарафлар бўлсин!

Пахта мўл ҳосили учун курашда фан ютуқлари блан илғорлар тажрибасини боғлаб олиб борайлик

Большевиклар партияси, буюк донишманд ўртоқ Сталин совет фанини дун'ёда янада илғор ўринга кўтариш учун тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Бизнинг мамлакатимизда фан халқ учун хизмат қилади. Илғор совет фани томма'носи блан халқ фанидир. Фан аҳллари халқ ичидан етишиб чиққан, улар чинакам халқ хизматкоридирлар. Совет фани Ватанимиз олдида турган улуғвор вазифаларни бажариш учун, коммунизм қуриш учун хизмат қилади.

Мамлакатимизда социалистик қишлоқ хўжалигининг кенг ривожланишида, экинларнинг ҳосилини кўпайтиришда, деҳқончилик маданиятини оширишда совет фанининг хизмати жуда буюкдир. ВКП(б) Марказий Комитетининг февраль Пленуми урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини ҳартарафлама ривожлантиришда партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари олдига колхоз ва совхозларда Мичурин илғор биология фанини кенг қўлланишни, уларга агротехника ёрдамини кучайтиришни асосий вазифалардан бири қилиб қўйган эди. Партия Марказий Комитети Пленумининг бу муҳим топшириғи бажарилмоқда. Мамлакатимизда табиатни ўзгартиришдан иборат сталинча буюк программа амалга оширилмоқда.

Мамлакатимизда, шу жумладан Совет Иттифоқининг асосий пахта кони бўлган Ўзбекистонда фан ютуқларидан кенг фойдаланиш асосида пахтачиликни ривожлантириш соҳасида катта муваффақиятларга эришилди. Буюк совет олими Мичурин та'лимоти мўл ҳосил етиштиришда пахтакорларимиз учун асосий қўлланма бўлиб қолди. Большевиклар партияси, Совет давлати деҳқончилик ишларини кенг равишда машиналаштиришга зўр э'тибор бериши туфайли пахтачиликда илғор агротехника тадбирларини тўла қўлланиш учун катта йўл очилди.

Совет олимлари пахтанинг тез пишар ва серҳосил нав'ларини етиштиришда ўт-далали алмашлаб экишни илмий равишда татбиқ этишда, ерни академик Вильямс усулида ишлашда ўзларининг ижодий меҳнатлари блан пахтакорларимизга катта ёрдам бермоқдалар. Улар пахтачиликни ривожлантиришда фан ютуқлари блан илғор пахтакорларнинг кўпйиллик тажрибаларини бирга қўшиб олиб бориш блан ҳосилни оширишда янгидан-янги муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар.

Республикамизда ҳар йили пахтадан юқори ҳосил олиб келаётган илғор колхозларимиз, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари совет фани муваффақиятларидан тўла фойдаланиш асосида катта ютуқларга эришмоқдалар. Пахта усталари Тешабой Мирзаев, Ҳамроқул Турсунқулов ўртоқлар раис бўлган колхозлар ва бошқа жуда кўп илғор колхозлар, шунингдек Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Назаралиота Ниёзов, Узоқбой Жўраев ва бошқа илғор пахтакорларимиз агротехника қоидаларини тўла амалга ошириб, пахтадан мисли кўрилмаган даражада юқори ҳосил олмоқдалар.

Вазифа, илғорлардан намуна олиб, фан муваффақиятларини, илғорлар тажрибаси блан боғлаб олиб бориш, мўл ҳосил учун курашда агротехника қоидаларига тўла риоя қилиш, ғўзани парвариш қилишда агротехника талабларини пухта амалга оширишдан иборатдир.

«Қизил Ўзбекистон»нинг 18 июль сонида республикамиздаги пахта усталарининг ғўзани ҳозирги кунларда қандай парвариш қилаётганликлари ҳақидаги иш тажрибалари босилган эди. Бугун республикамиздаги фан аҳллари—қишлоқ хўжалик мутахассисларининг ғўза парваришини ҳозирги ҳал қилувчи кунларида нималарга э'тибор қилиш ҳақидаги маслаҳатлари беради. Пахта усталари ҳам, қишлоқ хўжалик мутахассислари ҳам, озарбайжонли қардошларимиз ҳам ғўзани ихтиёримизда қолган ғанимат кунларда юқори сифатли парвариш қилиш—ўғитлаш, қондириб суғориш, чеканка қилиш, чуқур культивация ва чопиқ қилиб, ҳосилга ҳосил қўшиш зарурлигини қайта-қайта уқдирмоқдалар. Ғўза гуллаб, ёппасига кўсаклай бошлаган ҳозирги кунларда уни юқори сифатли парвариш қилиш олган ҳосилнинг тутиб қолишига, ҳарбир шонанинг гулга, ҳарбир гулнинг тўқ кўсакка айланишига ёрдам беради.

Қишлоқ хўжалик мутахассислари илғор пахта усталари каби, мўл ҳосилнинг тақдири ғўзани айни шу кунларда ҳартарафлама яхши парвариш қилишга боғлиқ эканини, яхши ва юқори сифатли парвариш қилганда ўсишдан орқада қолган ғўзаларни ҳам серҳосил ғўзалар қаторига етказиб олиш мумкинлигини, аксинча андаккина хотиржамликка берилиб, ғўзанинг кўкига ишониб, уни парвариш қилишни сусайтирганда ҳосилнинг талай қисмини қўлдан бой бериб қўйилишини илмий асосда исботламоқдалар. Дарҳақиқат ғўза текис шоналаб, гуллаган ва кўсаклаган шу кунларда уни вақтида суғормай чанқатиб қўйиш гулларининг тўкилишига сабаб бўлганидек, суғоргандан кейин тагини юмшатмаслик ҳам ёмон оқибатларга олиб боради. Афсуски, республикамизнинг ҳали анчагина колхозларида ғўзани парвариш қилиш суст бормоқда. Хоразм, Самарқанд, Бухоро областьларида, Фарғона водисининг бирмунча районларида, айниқса Водил, Киров, Фарғона, Ойим, Марҳамат, Норин районларида ғўзани парвариш қилиш сусайиб кетган. Бухоро областининг Вобкент районидаги «Қизил аскар», Ленин номли колхозларда ғўзани суғориш ниҳоятда суст бораётганидек, суғоришда агротехника қоидалари ҳам бузилмоқда. Норин районидаги «Шўро» колхозида минерал ўғитлар қўл блан сепилмоқда. Шу райондаги Жданов номли, Охунбобоев номли колхозларда ғўзани 5—6 сантиметргина чопишга йўл қўйилган. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш бўш. Агротехника қоидаларининг бу хилда қўпол равишда бузалиши ҳосилнинг пасайишига, шу колхозларда ғўзанинг шона ва гулларини тўкилишига сабаб бўлмоқда.

Колхоз ва совхозларда пахтачилик агротехникасини мукаммал амалга оширишда қишлоқ хўжалик илмий текшириш муассасалари, олимларимиз ва агрономларимиз зиммасига жуда катта мас'улият юклатилган. Чунки улар партия ва ҳукуматимизнинг қишлоқда агротехника соҳасида олиб борадиган сиёсатини ўтказучидирлар. Айниқса агроном қишлоқда агротехника тадбирларини деҳқончилик ишларига тўғри татбиқ этучи давлат вакилидир. У, колхозчиларимизга совет илғор агротехника фанини ўргатучи, фан ютуқлари янгиликларини кенг ёючи ташкилотчидир. Агрономлар пахтакорларимизга агротехника тадбирларини амалга оширишда бевосита раҳбарлик қилишлари, улар оммага ўргатиш блан бирга, уларнинг энг яхши тажрибаларини ўрганиб, уни фан ютуқлари блан боғлаб олиб боришлари керак.

Афсуски ба'зи қишлоқ хўжалик илмий текшириш муассасалари, олимларимиз ва агрономларимиз ўзларига юклатилган бу вазифаларни тўла бажармайдилар. Қишлоқ хўжалиги мутахассислари кўпинча идорада ўтириб сводка тўплаш блан шуғулланадилар. Шунинг натижасида колхозлардаги ҳақиқий аҳволни яхши билмайдилар. Андижон область Ленин район қишлоқ хўжалик бўлимининг бош агрономи ўртоқ Малишев колхозларда камдан-кам бўлади, ҳатто участка агрономларининг ишидан ҳам хабар олмайди. Шунинг натижасида ғўза парваришининг энг мас'улиятли ҳозирги кунларда бу райондаги колхозларда агрономларнинг бевосита дала ишларига раҳбарлиги сезилмайди.

Маҳаллий партия, совет ташкилотлари колхоз ва совхозларда пахтачиликни илғор совет фани ютуқларидан кенг фойдаланиш асосида ривожлантириш, деҳқончилик маданиятини оширишга ҳартарафлама раҳбарликни кучайтиришлари керак. Бунда қишлоқнинг илғор зиёлилари—агрономларнинг ролини кўтариш, улардан агротехника тадбирларини мукаммал амалга оширилишини та'минлашда қаттиқ мас'улият талаб қилиш лозим.

Қишлоқ хўжалик мутахассисларининг қимматли маслаҳатларини ва пахта усталарининг иш тажрибаларини кенг пахтакорлар оммасига тўла етказиб, ҳамма ерда ғўзанинг агротехника қоидалари асосида юқори сифатли парвариш қилинишини, пахтадан мўл ҳосил етиштирилишини та'минлайлик!

ЛИТВА, ЛАТВИЯ, ЭСТОНИЯ ССР ОЛИЙ СОВЕТЛАРИНИНГ ЮБИЛЕЙ СЕССИЯЛАРИ

ВИЛЬНЮС, 20 июль. (ТАСС). Бугун Литва ССР Олий Советининг Литва Совет Социалистик Республикаси 10 йиллигига бағишланган юбилей сессияси бўлди.

ВКП(б) Марказий Комитетининг ўртоқ И. В. Сталин бошчилигидаги Сиёсий Бюроси узоқ давом этган гулдурос қарсаклар остида юбилей сессиясининг фахрий президумига сайланади.

Литва ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ М. Гедвилас Литва ССРнинг ўнйиллиги тўғрисида доклад қилди.

Сессия қатнашчилари ССР Иттифоқи Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетидан, СССР Олий Совети Президиумидан олинган табрикларни гулдурос қарсаклар блан кутиб олдилар.

Сессияда РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси М. П. Тарасов ва бошқа қардош иттифоқчи республикалар делегацияларининг раҳбарлари табрик нутқи сўзладилар.

Литва К(б)П Марказий Комитетининг секретари А. Снечкус жавоб нутқида самимий табриклари учун қардош республикаларнинг вакилларига чуқур ташаккур изҳор қилди.

Юбилей сессиясининг қатнашчилари ғоят баланд руҳ блан ўртоқ И. В. Сталинга табрикнома қабул қилдилар.

☆

РИГА, 20 июль. (ТАСС). Бугун Ригада Латвия ССР Олий Советининг Совет Латвияси ўнйиллиги байрамига бағишланган юбилей сессияси бўлди.

Латвия ССР Олий Советининг раиси ўртоқ Звайгзне сессияни очиб, сессия қатнашчиларини, республиканинг барча меҳнаткашларини умумхалқ байрами блан табриклади.

Сессия қатнашчилари ВКП(б) Марказий Комитетининг ўртоқ И. В. Сталин бошчилигидаги Сиёсий Бюросини гулдурос қарсаклар блан фахрий президиумга сайладилар.

Латвия ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Лацис Совет Латвиясининг ўнйиллиги тўғрисида доклад қилди.

Докладдан кейин РСФСР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Черноусов, ВКП(б) Москва шаҳар комитетининг секретари ўртоқ Фурцева Москва шаҳри ва Москва области меҳнаткашлари номидан, Ленинград шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ Малин Ленинград меҳнаткашлари номидан табрик нутқи сўзладилар.

Латвия К(б)П Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Калнберзин ҳамманинг гулдурос қарсаклари остида СССР Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг табрик хатини ўқиб берди.

Шундан кейин қардош иттифоқчи республикаларнинг байрамга келган вакиллари сўзладилар.

Юбилей сессиясининг қатнашчилари гулдурос қарсаклар остида ўртоқ И. В. Сталинга табрикнома қабул қилдилар.

☆

ТАЛЛИН, 20 июль. (ТАСС). Бугун Эстония ССР Олий Советининг Совет Эстонияси ўнйиллигига бағишланган юбилей сессияси бўлди.

Сессияни Эстония ССР Олий Советининг раиси А. Крюндель очди.

Сессия қатнашчилари ВКП(б) Марказий Комитетининг ўртоқ И. В. Сталин бошчилигидаги Сиёсий Бюросини ғоят баланд руҳ блан фахрий президиумга сайладилар.

Эстония К(б)П Марказий Комитетининг секретари И. Кэбин Эстония Совет Социалистик Республикасининг ўнйиллиги тўғрисида доклад қилди.

Шундан кейин РСФСР, Ватанимизнинг пойтахти Москва, қаҳрамон Ленинград, Украина, Белоруссия, Ўзбекистон, Қозоғистон, Грузия, Озарбайжон, Литва, Молдавия, Латвия, Қирғизистон, Тожикистон, Арманистон, Туркманистон ва Карель-Фин ССР делегацияларининг вакиллари сессия қатнашчиларини ва улар орқали бутун эстон халқини юбилей блан табрикладилар.

Сессияда СССР Министрлар Совети, ВКП(б) Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Совет Эстонияси меҳнаткашларига юборган табриклари ўқиб берилди.

Юбилей сессиясининг қатнашчилари ғоят баланд руҳ блан ўртоқ И. В. Сталинга табрикнома қабул қилдилар.

Биз, Ўзбекистон пахта далаларида нималарни кўрдик

Озарбайжон пахтакорлари делегациясининг раҳбари, Озарбайжон ССР Фанлар академиясининг академик-секретари И. Д. МУСТАФАЕВ блан суҳбат

Озарбайжон пахтакорлари делегацияси яқинда Озарбайжон ва Ўзбекистон пахтакорлари ўртасида тузилган социалистик мусобақа шартномасига мувофиқ, саккиз кун мобайнида Ўзбекистон ССРдаги колхоз ва совхозларнинг ишлари блан танишиб чиқди. Делегация а'золари беш группага бўлиниб, республиканинг асосий пахтакор етти областида бўлдилар, 55 район, 423 колхозда ва тўрт совхозда социалистик мусобақа шартларининг қандай бажарилаётганлигини текширдилар.

Делегация а'золари Ўзбекистон колхозчиларининг икки қардош республика пахтакорлари мусобақасида актив қатнашаётганликларига ишонч ҳосил қилдилар. Ўзбекистон ва Озарбайжон пахтакорларининг мусобақаси юз мингларча колхозчиларни ўз ичига олиб, чинакам оммавий ҳаракатга айланди. Ўзбекистон ва Озарбайжон пахтакорлари мусобақани мамлакатда пахтачиликни юксалтиришнинг кучли бир воситаси деб биладилар, бир-бирларига ёрдам бериб, тажрибаларни ўртоқлашиб, ишдаги камчиликларни дўстона танқид қилиб, бутун экин майдонида пахта ҳосилини янада оширишга ҳаракат қилмоқдалар. Биз бу ишларни кўриб жуда хурсанд бўлдик.

Ўзбекистонли дўстларимиз делегациямизнинг а'золарини ҳамма жойда ғоят самимий кутиб олдилар. Бу эса улуғ Ватанимиздаги халқларнинг мустаҳкам дўстлигини яққол кўрсатучи намунадир. Пахтачиликни янада ривожлантириш учун ҳар икки қардош республика ўртасида қизиб кетган социалистик мусобақа Ўзбекистон ва Озарбайжон халқлари ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлайди.

Делегация а'золарининг Ўзбекистондаги асосий пахтакор районларнинг пахта майдонлари блан яхши танишиб чиқишлари республика колхозчилари бу йил кўп иш қилганлар деб, хулоса чиқаришларига имкон беради. Ҳамма ерда ғўза ҳосилга кирмоқда, кўпгина ғўза тупларининг ҳарбирида 6 дан тортиб 10 гача, ба'зи тупларда эса бундан ҳам ортиқ кўсак бор. Ўзбекистон пахтакорлари мўл ҳосил етиштириш учун бутун шароитни вужудга келтирганлар, деб қат'ий айтиш мумкин.

Ўзбекистонга қилган сафаримиз бутун мамлакатда номи чиққан кўпгина пахта усталарининг тажрибаларини ўрганишга ва уларнинг маслаҳатларини олишимизга ёрдам берди.

Республикада барча дар'ё ва каналларнинг сувидан самарали фойдаланиш соҳасида қилинаётган катта ишлар делегация а'золарини ғоят қувонтирди. Ўзбекистонда бутун пахта майдонларини сув блан та'минлаш учун тўла имконият вужудга келтирилган. Биз, Ўзбекистон пахтакорларининг сув хўжалигини кенгайтириш соҳасидаги иш тажрибаларидан Озарбайжон ССРда кенг фойдаланамиз.

Шуни айтиш керакки, Ўзбекистон пахтакорлари сувдан мақсадга мувофиқ фойдаланмоқдалар. Делегациямизнинг а'золари Андижон, Олтинкўл, Хўжаобод, Фарғона, Наманган, Янгийўл, Сирдар'ё ва бошқа районларда моҳир суғоручиларнинг ишларига қойил қолдилар. Колхозларнинг кўпчилигида ғўзалар най усулида суғорилмоқда. Бу эса тупроқнинг бир текис намланишини та'мин этади. Дўнг ва қия ерлардаги ғўзаларни суғориш усулини зўр марок блан ўргандик. Баланд-паст ерлардаги ғўзаларни суғориш Озарбайжон колхозлари учун айниқса катта аҳамиятга эгадир. Чунки, бундай усул баланд жойларда янги пахта майдонларини ўзлаштириш имконини беради.

Делегация а'золари республикадаги колхоз ва совхозларнинг далалари ёввойи ўтлардан доим тозаланиб, юмшоқ ва нам ҳолда сақланганлигини кўриб мамнун бўлдилар. Ўзбекистон колхозчилари ғўзани кетман блан яхши чопиқ қилмоқдалар. Трактор культивацияси ҳам асосан кўнгилдагидек бормоқда. Ўзбекистон пахтакорларининг ғўза тупларини нормал қалинликда бўлишини та'минлаш ва маҳаллий ўғитлардан кўпроқ фойдаланиш соҳасидаги иш тажрибалари диққатга сазовор бўлиб, кенг ёйилиши керак.

Шу блан бирга делегация а'золари айрим районларда ва кўпгина колхозларда жиддий камчиликлар борлигини ҳам аниқладилар.

Бизнинг фикримизча, пахта зараркунандаларига қарши курашнинг етарли даражада кучайтирилмаганлиги— асосий камчиликдир. Айрим жойлардаги пахта майдонларининг ғўза бити, ўргимчаккана ва кўсак қурти блан қаттиқ зарарланганлиги аниқланди. Лекин шундай бўлса ҳам, зарарли ҳашаротларни тугатиш чоралари суст амалга оширилмоқда. Район партия, совет органлари ва район пахтачилик бўлимлари ана шу энг муҳим тадбирнинг бажарилишини қаттиқ контроль қилмайдилар.

Ба'зи колхозларда зараркунандалар тарқалган майдонлар шунингдек, дори сепилган майдонлар нотўғри ҳисобга олинмоқда. Зарарланган майдонларга дори сепиш ҳақида нотўғри ма'лумот бериш каби фактлар ҳам аниқланди. Масалан, Андижон область, Ленин район пахтачилик бўлими томонидан тузилган сводкаларда Ленин районидаги 2-нчи МТС хизмат кўрсатаётган колхозларнинг зарарланган майдонларига дори сепилганлиги қайд қилинади. Текшириш вақтида бу колхозлардаги ҳамма участкаларда пахта зараркунандалари кўп эканлиги аниқланди. Далаларга дори сепиш назорат қилинмаётганлигини кўрсатадиган яна бир мисол келтирамиз: Жалақудуқ районидаги Маленков номли колхознинг раиси ўртоқ Машрапов колхоз даласидаги ғўзаларга дори сепилганлигини айтди. Район пахтачилик бўлимининг сводкасида ҳам раиснинг сўзлари та'кидланган. Аммо, колхоз бу йил «Сельхозснаб» омборидан бирор марта ҳам заҳарли моддалар олмаганлиги ма'лум бўлди. Шу районда далаларга дорилар сепилганлиги тўғрисида рапорт берган бошқа колхозлар, чунончи, «Ленин йўли», Микоян номли, «Большевик», Каганович номли, «Қизил Октябрь» колхозлари ҳам «Сельхозснаб» омборидан бир грамм ҳам заҳарли модда олмаганлар.

Кўпгина колхозларда зараркунандалар кўпайган участкаларга бир марта дори сепиш блан қаноатланадилар, ҳолбуки, кўп жойларда биринчи марта заҳарли моддалар сепилиши блан зараркунандаларни тамомила йўқ қилинмаганлиги ма'лум бўлди. Колхозларда далаларни ҳар куни текшириб чиқиб, зараркунандалар пайдо бўлганлиги аниқланган тақдирда, бу ҳақда колхоз правлениесига дарҳол хабар бериб турадиган постлар тузилмаган.

Ба'зи жойларда агрономларнинг пухта раҳбарлик ва яхши назорат қилмасликлари орқасида, зараркунандаларга қарши кураш уларнинг урчиши ва улғайишига қараб амалга оширилмайди. Кўсак қуртига қарши курашда қурт пайдо бўлган даврда дори сепиш кераклиги ҳаммага ма'лум. Аммо Андижон Фарғона, Наманган ва бошқа бирқанча областьларнинг колхозларида кўсак қурти тухум қўйиб, урчий бошлаган вақтдагина дори сепадилар. Бу эса яхши натижа бермайди. Ўргимчакканага қарши курашда оҳак-олтингугурт моддаларидан фойдаланилмайди.

Кўпгина ерларда пахта зараркунандаларининг тарқалганлиги республикада пахта ҳосилининг камайиб қолиш хавфини туғдиради ва зараркунандаларга қарши дарҳол қат'ий чоралар кўришни талаб этади.

Делегация а'золари кўпгина районларда агрономлар ҳосил тўплаш учун курашда ўз рольларини етарли даражада бажармаётганликларини та'кидладилар. Бундай аҳвол айниқса Тошкент областининг Пискент ва Оққўрғон районларида, Фарғона областининг Охунбобоев районида, Наманган областининг Учқўрғон районида кўп учрайди. Район пахтачилик бўлимлари ва МТСларнинг агрономлари ҳосилнинг тақдири бевосита ҳал этиладиган жойга—далага чиқиб ишлаш ўрнига, район марказларида қолиб, сводка ва ҳисобот ёзиш блан овора бўладилар. Бунинг натижасида агротехника қоидаларининг кўп жойларда бузилишига йўл қўйилмоқда.

Кўпинча ғўзалар сувга бўлган эҳтиёжлари ҳисобга олинмай суғорилмоқда. Бу нарса шунга олиб келадики, ғўза тез ўсиб боргани ҳолда, яхши ҳосил олмайди. Ғўзани озиқлантиришда ҳам аҳвол шундай. Андижон районидаги Сталин номли колхозда пахтадан олдин беда экилган участкада, я'ни тупроқда етарли миқдорда азот моддалари бўлган ерларда ғўзага икки марта азотли ўғит солинган. Азотли моддаларнинг керагидан ортиқ бўлганлиги орқасида ғўза ғовлаб кетади, ҳосил кам бўлади.

Трактор парки ишларининг яхши планлаштирилмаганлиги ҳосил тўпланишига ёмон та'сир кўрсатмоқда. Ба'зи колхозларда культивация қилиш учун ажратиладиган участкалар тракторчиларнинг ўзлари томонидан ёки айрим ҳолларда трактор бригадаларининг бошлиқлари томонидан танлаб олинади. Бунинг орқасида бошқа участкаларда тупроқ қуриб, ер ёрилабошлаган бир пайтда тракторчилар яқин участкадаги ернинг етилишини кутиб бекор турадилар. Суғориш блан ғўза қатор ораларини ишлаш ўртасидаги узилиш шунга сабаб бўладики, ўсиш учун нормал шароитга эга бўлган ғўзаларнинг шоналари тўкилабошлайди.

Деярлик ҳамма жойда ғўза қаторлари бир-бирига туташиб қолганлиги учун, ҳозирги пайтда тракторчиларнинг иш шароити айниқса қийинлашди. Шу сабабдан, барча тракторларга тўсиқлар ўрнатиш жуда муҳимдир, бундай тўсиқларсиз культивация қилиб бўлмайди. Афсуски, кўпгина машина-трактор станцияларида бу талабга э'тибор қилинмайди ва тўсиқлар ўрнатилмаган тракторлардан ғўзани парвариш қилишда фойдаланиш мумкин эмаслиги ҳисобга олинмайди.

Бундай аҳвол машина-трактор станцияларининг раҳбарларини ташвишга солмаётганлиги кишини ажаблантиради.

Ба'зи район пахтачилик бўлимлари раҳбарларининг ҳатти-ҳаракатини сўзсиз қоралаш керак. Улар трактор ишларининг ҳақиқий аҳволини бўяб кўрсатадилар. Масалан, Андижон район пахтачилик бўлимининг ма'лумотларига қараганда, райондаги ҳар икки МТСда 14 июльда 94 трактордан 69 таси далага чиққан, ҳарбир трактор ўрта ҳисоб блан 10 гектардан ишлаган. Яна шу ма'лумотга қараганда, ўша куни 690 гектар ердаги ғўза культивация қилинган. Аммо текшириш вақтида 14 июльда ҳар икки МТСнинг тракторлари атиги 187 гектар ердаги ғўзани культивация қилганлиги аниқланди.

Ба'зи МТСларда трактор ва қишлоқ хўжалик машиналари техника жиҳатидан яхши назорат қилинмайди. Кўп жойларда трактор культиваторларининг тиши ўтмас, тракторларнинг ёғдонлари тешик, улардан ёғ томиб туради, тракторларнинг бортлари ўз вақтида ёғлаб турилмайди.

Колхозларда меҳнатни уюштиришда ҳам жиддий камчиликлар борлиги аниқланди. Биз текшириб чиққан кўп колхозларда далада ишловчи кишиларга кундалик аниқ топшириқлар берилмаган, улар беш кунлик график блан таништирилмаган.

Илмий-текшириш муассасалари ва хусусан СоюзНИХИ ҳамда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ходимларининг ишларини қаттиқ танқид қилиш керак. Улар юқори ҳосил олиш учун курашда энг янги агротехника усулларини пропаганда қилишга етарли э'тибор бермаётирлар, колхоз далаларига камдан-кам борадилар, колхозчиларга ўз вақтида зарур маслаҳатларни бермайдилар.

Ўзбекистон пахтакорлари ғўза парвариши соҳасидаги ишларни кучайтириш учун ҳамма имкониятларга эгадирлар. Ғўзанинг ҳозирги ҳосил тўплаш даврида уни парвариш қилиш сур'атлари тезлатилиши керак. Ҳозирги пайтда асосий вазифалардан бири—ғўза зараркунандаларига қарши курашни кучайтириш ва бунинг учун мавжуд имкониятларнинг ҳаммасидан фойдаланишдир. Ҳарбир жойдаги ғўзанинг ўсишига қараб, табақалаштирилган асосда суғориш, чеканкани ўз вақтида ва сифатли ўтказиш, колхозларда меҳнатни уюштириш масалаларига алоҳида э'тибор бериш лозим.

Озарбайжон пахтакорлари делегациясининг а'золари ишонч билдириб айтадиларки, Ўзбекистон пахтакорлари текшириш вақтида аниқланган камчиликларни тезда йўқотиб, ҳосилга ҳосил қўшиш учун зўр ғайрат блан курашадилар ва Ватан олдида, ўртоқ Сталин олдида олган катта мажбуриятларини шараф блан бажарадилар. Озарбайжон пахтакорлари Ўзбекистонли дўстларининг 1950 йилда юқори ҳосил етиштириб янги ғалабаларга эришишларига, давлатга кўп пахта топширишларига тўла ишонадилар. (ЎзТАГ).

ССССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Генерал-полковник Ф. И. Голиковни Ленин ордени блан мукофотлаш тўғрисида

Генерал-полковник Ф. И. Голиков туғилган кунининг эллик йиллиги муносабати блан ва унинг давлат ҳамда СССР Қуролли Кучлари олдида қилган хизматларини тақдирлаб, Филипп Иванович **Голиков Ленин** ордени блан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ШВЕРНИК.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1950 йил, 20 июль.

Қардош Озарбайжон пахтакорларининг делегацияси Тошкентдан жўнаб кетди

Қардош Озарбайжон пахтакорларининг делегацияси 21 июльда Тошкентдан Бокуга жўнаб кетди. Бу делегация Озарбайжон ва Ўзбекистон пахтакорлари ўртасида тузилган социалистик мусобақа шартномасининг бажарилишини текширди.

Аэродромда делегацияни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раиси вазифасини бажаручи Ш. Рашидов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари В. Содиқова, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Г. А. Габриэльян, Тошкент область партия комитетининг секретари А. Тўхтабоев, Ўзбекистон ССР Пахтачилик министри О. Алимов ҳамда республика партия ва совет ташкилотларининг бошқа раҳбар ходимлари кузатиб қолдилар.

Озарбайжон делегацияси а'золаридан бир гуруҳи шу куни Хоразм ва Қорақалпоғистон пахтакорларининг ишларини текшириш учун Урганчга аэропланда учиб кетди. (ЎзТАГ).

☆

Озарбайжон пахтакорларининг делегацияси Ўзбекистон пахта далаларида. Агдаш районидаги «Азербайджанская Конституция» колхозининг звено бошлиғи **А. Турсунов** (ўртада) бошлиқ бригада ғўзаларини кўздан кечирмоқдалар. Суратда (чапда): делегация а'зоси агроном **Ш. Атакишиев** (чапда), Самарқанд область, Пастдарғом районидаги Калинин номли колхоз **З. Канбарова** (ўнгда), Наманган районидаги Дзержинский номли колхознинг раиси **Р. Худойқулов** (ўртада) ва звено бошлиғи **Эрка Тўраев** (ўнгда) ўртоқлар блан бирга шу колхознинг ғўзаларини текшириб кўрмоқдалар.

Ўнгда: Новрашен районидаги Мясников номли колхоз раиси **Ф. Жавадов**

А. Кузьменко, А. Ашкинезер фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Совет халқи бутун дун'ёда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун қаттиқ туриб курашмоқда

Совет хотин-қизлари тинчлик учун курашмоқдалар

Тинчлик тарафдорларининг Стокгольм Мурожаатига бутун дун'ёдаги миллион-миллион кишилар имзо чекмоқдалар. Атом бомбасини тақиқлаш тўғрисидаги бу Мурожаатга барча мамлакатлардаги хотин-қизлар ҳам бир жон-бир тан бўлиб қўл қўймоқдалар.

Биз, совет хотин-қизлари, америка империалистлари тайёрлаётган қонли урушнинг олдини олишни истаймиз. Биз янги уруш бошланишига йўл қўймаслик учун бор кучимизни сарфлаймиз.

Совет хотин-қизлари тинчлик учун курашувчиларнинг олдинги сафларида борадилар. Улар тинчлик тарафдорларининг овозига қўшилиб, фидокорона меҳнатлари блан тинчлик ва тараққиёт ишига содиқ эканликларини намойиш қилмоқдалар.

Ўз меҳнатлари блан тинчлик ишига катта ҳисса қўшаётган Лидия Корабельникова, Мастура Азизова, Башорат Мирбобоева ва бошқа кўп донгдор хотин-қизларни бутун мамлакатимиз билади. Бу, табиийдир, чунки хотин-қизлар тинчлик учун курашдан четда туролмайдилар. Биз социалистик мусобақани янада кучайтириш, меҳнат унумини ошириш, шу блан улуғ Ватанимизнинг қудратини мустаҳкамлаш учун янада ғайрат блан ишлашимиз керак.

Бутун дун'ё хотин-қизлари баралла овоз блан: Биз урушга қаршимиз! — дедилар. Биз оталаримиз, эрларимиз, ака-укаларимизнинг урушда қирилиб кетишини истамаймиз.

Ўрта Осиё темир йўлларининг кўп мингли коллективлари тинчлик вахтасида туриб ишламоқдалар. Фидокорона меҳнат ҳар куни янгидан-янги самаралар бермоқда. Темирйўлчилар халқ хўжалиги учун зарур юкларни ташиш давлат планини сталинча Темирйўлчилар кунигача бажариш учун курашмоқдалар.

Биз бутун дун'ёда тинчликни ҳимоя қилиб қолиш учун куч-қувватимизни аямаймиз.

Д. МИРБАДАЛОВА.

Тошкент шаҳар Советининг депутати, Ўрта Осиё Темир йўллари округи локомотив бошқармасининг инженери.

Стахановча тинчлик вахтасида

Тошкент темир йўлининг коллективлари атом қуролини тақиқлаш тўғрисидаги Мурожаатга якдиллик блан қўл қўймоқдалар.

Мурожаатга қўл қўйиш ҳамма жойда сиёсий активликни ва меҳнат ғайратини оширмоқда. Пахта станциясининг коллективи, Тошкент темир йўл бўлимида биринчи бўлиб, стахановча тинчлик вахтасида туриб ишлашга киришди. Тошкент-товарная станцияси техника назорати пунктининг ишчилари, паровоз депоси ва вагон участкаларининг коллективлари бу ташаббусни қувватладилар. Наманган вагончилари стахановча тинчлик вахтасида ишлаб, янги пахта ҳосилини ташиш учун вагонларни сифатли ремонт қилмоқдалар, материалларни тежамоқдалар.

Тошкент-пассажир станциясида ўртоқ Беляков сменаси стахановча тинчлик вахтасида ишлаб, поездларни тез жўнатмоқда, вагонларнинг бекор туришини қисқартмоқда.

Андижон депоси локомотивларининг машинистлари тинчлик вахтасида яхши ишламоқдалар. Машинист Коротков бошлиқ бригада навбатдаги сафарга жўнаганида ёрдамчи паровоз олмади ва оғир юк ортилган поездни график бўйича олиб борди. Шу куни ўртоқ Куфлин бошлиқ бригада бир кеча-кундузлик қатнов нормасини 70 километр ошириб бажарди. (ЎзТАГ).

Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг Стокгольм Мурожаатига имзо тўплаш қизғин бормоқда. **Суратда:** Самарқанд районидаги Сталин номли колхознинг комсомоллари Мурожаатга қўл қўймоқдалар.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ИМЗО ЧЕКДИМ

Имзо чекдим тинчлик учун!
Лекин, оддий имзомас.
Бу — тортилган қизил қалам
Шармандалар устига!
Я'ни, қаттиқ имзо чекдим
Тинчлик учун, эрк учун,
Ҳақ ва доно, одилона
Тарих ҳукми остига.

Имзо чекдим,
Бу имзомда қудрат сездим нақадар!
Бир қудратки,
Денгизларнинг довулига чўнг қалқон!
Бир қудратки,
Ёвуз қалбга ёвкур момақалдироқ,
Атомпараст жанобларни
Эзиш учун зўр босқон.

Бир қудратки,
Фитналарга ўнғалмас зарб бергучи,
Қаттиқ ларза келтирувчи
«Атлантика пактига!»
Бир қудратки,
Халқлар юзин бурди букун мардона,
Жаҳон тинчлигининг муҳри —
Стокгольм аҳдига!

Имзо чекдим,
Ватанимнинг тинчлигига кафилман!
Юксалмоқда яна баланд
Бу курашнинг минбари!
Бу улуғ куч қаршисида
Кун таптидан қочгандай,
Жар бўйида план тузар
Оқ Уй афандилари.

Имзо чекдим,
Гўё озод нафас олди занжилар,
Кишанлари парчаланди,
Қалқди бирдан оёққа!
Имзо чекдим,
Сирқиради мугзи Лондон лордининг,
Кўзи тушиб мен кўтарган
Ғолиб қизил байроққа!

«Мен урушни истамайман
Ва дўқлардан қўрқмайман!»
Бу — чекилган имзоларнинг
Шиори ҳам ғояси!
Бу — ғолиблар,
Баҳодирлар,
эркпарварлар сўзидир,
Бу — тинчликнинг,
бу — ҳурликнинг,
фароғатнинг чораси!

Имзо чекдим,
Жанг олдидан қасам ичган аскардек!
Ватанимнинг тинчлигига,
Сталиннинг номига!
Имзо чекдим,
Ҳаёт учун,
Яшаш учун бахтиёр,
Шараф бўлсин Сталинга
ва унинг замонига!

Сталинни олқишлайди
Букун тинчликсевар халқ,
Сталинга шараф бўлсин,
Сталинга ташаккур!
Эрк ва ҳурлик,
бахт армуғон этган улуғ Сталин
Букун тинчлик курашчиси,
ундан жаҳон олар нур!

Туроб ТЎЛА.

Олинган мажбуриятлар бажарилмоқда

Сталин номидаги Тошкент тўқимачилик комбинатининг кўп мингли коллективи Стокгольм Мурожаатига қўл қўйиб, тинчлик учун овоз берган эди. Мурожаатга қўл қўйишга бағишланган йиғилишда берилган ва'дани амалга ошириш учун корхонанинг коллективи тинчлик стахановча вахтасида туриб ишламоқда.

Комбинат йигирув фабрикасининг ўртоқ А. Аҳмаджонов бошлиқ лента ўраш цех коллективи ажойиб муваффақиятларни қўлга киритмоқда. Цехнинг ҳамма ишчиси ишлабчиқариш топшириғини ортиғи блан бажармоқда. Ҳар куни 100 килограммдан ошиқ хомаш'ё тежалмоқда.

Читта гул босиш фабрикасининг ишчилари тинчлик вахтасида туриб, йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажаришга қарор қилдилар. Ўраш цехининг стахановчи ишчиларидан Сабирова, Жарникова ва Бубликова ўртоқлар смена топшириғини анча ошириб бажариш блан, йиллик планни 4 августгача адо этиш мажбуриятини олдилар.

Ўртоқ Сталин номидаги комбинатнинг коллективи калава ва чит ишлаб чиқариш графигини бажариш блан, ҳар куни 500 килограммдан хомаш'ё тежамоқда.

Биз босқинчилик урушига нафрат э'лон қиламиз

Мен ўз умримда икки урушни бошимдан кечирдим. Биринчи жаҳон уруши вақтида отамдан ва акамдан жудо бўлдим. Немислар бизни таладилар ва бошпанасиз қолдирдилар. Мен кўр онам блан қолдим. Онам мени ва ўзини боқолмас эди. Шу сабабли, мен мактабда ўқиш блан бирга, ишлашга ва онамни боқишга мажбур бўлдим. Фақат Совет ҳокимияти туфайли ўрта мактабни ва олий ўқув юртини тамомлай олдим.

Улуғ Ватан урушида ёлғиз ўғлим, Совет Армиясининг офицери немис-фашистларга қарши ботирларча курашиб ҳалок бўлди.

Ҳозир Қурияда яна жанглар бошланди. Америка империалистлари ҳуррияитпарвар қурия халқининг тинч юртига ҳужум қилдилар. Америка бомбалари тинч шаҳар ва қишлоқларни хароб қилмоқда, хотин-қизларни, болалар ва кексаларни ўлдирмоқда. Мен қурия халқи ўз бошидан қандай оғир кулфатлар кечираётганлигини биламан. Шу сабабли Стокгольм Мурожаатига биринчи бўлиб қўл қўйдим.

Биз, Совет Иттифоқининг хотин-қизлари, Қурияда америка империалистлари бошлаган урушни дарҳол тўхтатишни талаб қиламиз. Уруш ишчилар синфига кулфат ва қашшоқлик келтиради. Биз тинчлик ўрнатилишини талаб қиламиз, большевиклар партиясининг раҳбарлиги остида тинч қурилиш ишларимизни давом этдиришни истаймиз.

В. ЛЕБЕДЕВА.

Тошкент шаҳри.

Тинч яшаш учун фидокорона ишлаймиз

Андижон область, Жалақудуқ район, Капа қишлоқ советидаги Каганович номли колхознинг а'золари Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг атом бомбасини тақиқлаш ҳақидаги Мурожаатига якдиллик блан қўл қўймоқдалар.

Колхозчиларнинг марказий дала шийпонида бўлиб ўтган йиғилишида 8-нчи бригада бошлиғи, Ватан уруши инвалиди коммунист Турдимат Бегимқулов сўзга чиқиб, бундай деди:

— Совет халқи Ленин — Сталин партиясининг раҳбарлигида бутун дун'ёда тинчлик учун зўр бериб курашиб келмоқда. Совет Ватанимизнинг ташқи сиёсати буни яққол исбат этмоқда. Лекин англия-америка империалистлари уруш пропагандасини қизитиш блан, амалда тажовузкорлик йўлига кирдилар. Америкали урушқоқлар тинч қурия халқига қарши уруш олиб бормоқдалар. Бугун биз Стокгольм Мурожаатига қўл қўйиб, бу тажовузкорликка қат'ий суратда норозилик билдирамиз ва дун'ёдаги барча тинчлик тарафдорлари номидан америка империалистларига: «Қурия Халқ республикасидан қўлингни торт!» деб хитоб қиламиз.

Тинчлик тарафдорлари Мурожаатига биринчи бўлиб қўл қўйган 2-нчи звено бошлиғи ўртоқ Саттор Юсупов ғўза парваришида стахановча ишлаш мажбуриятини олди.

Колхоздаги 450 дан ошиқ колхозчи Тинчлик тарафдорлари Мурожаатига якдиллик блан қўл қўйди.

Б. ҚОРАБОЕВ.

ЭНГ ЯХШИ ДЕВОРИЙ ГАЗЕТАЛАРНИНГ ИШ ТАЖРИБАСИДАН

Жанговар пропагандист ва ташкилотчи

СССР Олий Советининг депутати ўртоқ Робиа Мажидова раислик қилаётган Стаханов номли колхоз (Ғиждувон район, Бўлди қишлоқ совети) бошланғич партия, комсомол ташкилотлари ва колхоз правлениесининг органи «Стахановчилар овози» деворий газетаси мунтазам чиқиб турипти. Газета колхозчиларни пахтадан юқори ҳосил етиштириш учун курашга сафарбар этишда пропагандистлик ва ташкилотчилик ишларини олиб бораётир.

Газетанинг шу йил июньда чиққан навбатдаги 8 (136) сони анча мазмунли материаллар блан яхши безатилиб чиқарилган. Ўртоқ Сталиннинг «СССР да меҳнат шон-шараф ва қаҳрамонлик ишидир» деган сўзи газетанинг бутун саҳифаси бўйлаб катта қилиб ёзилган. Бошмақола СССР Олий Совети Сессиясининг қарорларига бағишланган. Бошмақола қуйидаги жумлалар блан бошланади:

«Колхозчилар ғўза парваришини тузук уюштирдилар. Яганалаш, культивация ва I—II чопиқ муваффақиятли ўтказилди.

Шу кунларда Ватанимизнинг пойтахти Москвада, улуғ ва жонажон доҳимиз ўртоқ Сталин яшайдиган қадимий Кремль саройида учинчи чақириқ СССР Олий Советининг биринчи Сессияси давом этмоқда. Бутун мамлакат ана шу тарихий кунни муносиб меҳнат совғалари блан нишонлашга тайёрланди. Колхозчиларимизнинг ҳарбири 12 июньгача 2,5 гектардан ғўзани юқори сифат блан парвариш қилиш мажбуриятини олган эдилар. Тарихий кун учинчи чопиққа тушиш блан қарши олинди».

«Стахановчилар овози» деворий газетасида босилган хабарларда меҳнатга коммунистик муносабатда бўлган, Ватанимизнинг қудратини янада ошириш, ўз колхозини ҳартарафлама яшнатиш учун ҳормай-толмай ишлаётган илғор кишиларнинг иш тажрибалари кенг пропаганда қилинмоқда. «Комсомол қиз» сарлавҳали мақола (автори ўртоқ Юсупова) анча пухта, равон ёзилган. Мақолада бундай дейилади:

«Комсомол қиз Ма'фират Қурбонова бошлиқ звенонинг а'золари фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг ҳарбири икки-уч кишининг меҳнатини адо этади. Зотан, ҳалол меҳнат қилмай, юқори хосил етиштириш мумкин ҳам эмас. Ма'фиратнинг звеноси ўтган йили 8 гектар ернинг ҳар гектаридан 20 центнердан пахта топширган эди. Звено бу йил ҳар гектаридан камида 40 центнердан ҳосил етиштириш учун кураш бошлади.

Ма'фират Қурбонова звеноси блан мусобақадош ўртоқ Жўрақул Равшанов звеносининг а'золари! Мусобақадошларингизни қувиб етиш ва улардан ўзиб кетиш учун ҳормай-толмай курашингиз!».

«СССР Олий Советининг биринчи Сессияси шарафига» деган рубрика остида 4 та хабар берилган. «Пилладан мўл ҳосил» сарлавҳали хабарда (автори ўртоқ Ҳ. Саидова) Н. Орипова, А. Жабборова, Ш. Ражабова ўртоқлар бошчилигидаги пиллачилик звенолари 3 қутидан қурт уруғи тутиб, ҳарбир қутисидан 80 килограммдан пилла топширганликлари ёзилган.

«Стахановчилар овози» деворий газетаси илғор бригада, звено ва стахановчи колхозчиларнинг фидокорона меҳнатларини ёритиш блан бирга, ўз вазифасига бепарволик блан қараб, ғўза парваришида кейинда қолаётган бригада а'золарини аямай танқид қилади. Мухбир А. Ҳамроевнинг «Қолоқлик тезда тугатилсин» сарлавҳали хабарида шундай дейилади:

«5-нчи бригаданинг а'золари 24 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олган эдилар. Броқ бригада бўйича олиб борилаётган иш сур'ати талабга жавоб бераолмайди. Бригададаги Ҳошимов, Болтаев ва Ҳамидов ўртоқлар бошлиқ звенолар ғўза парваришини кейинга чўзаётирлар. Мажбурият қуруқ ва'да блангина бажарилмаслигини наҳотки бригада бошлиғи ўртоқ Одилов билмаса? Совет кишиларининг сўзи блан иши орасида фарқ бўлмаслиги керак. Ва'да бердингми, уни бажар!».

Газета колхоз чорвачилигини ривожлантириш масаласи блан ҳам доимий шуғулланади, жамоат чорвачилигини кўпайтириш йўлида ҳалол ишлаётган чўпонлар ва подачиларнинг ишларини кенг ёритади. Шу сондаги бир хабарда колхоз правлениеси чорва моллари учун ем-хашак базаси яратишга чақирилади.

Газетанинг ўткир жанговар қурол бўлишида ва унинг теварагига кўплаб мухбирларни тўплашда газетанинг муҳаррири комсомол а'зоси ўртоқ Муҳаббат Юсупованинг катта хизмати бор. «Стахановчилар овози» деворий газетасининг редколлегияси янада яхшироқ ишлайди деб ишонамиз.

С. КАРИМОВ.

Қорақалпоғистон АССРда

ШАҲАР МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ТАШАББУСИ БЛАН

Тўрткўл шаҳрининг меҳнаткашлари ўз шаҳарларини обод қилиш учун қизғин курашмоқдалар. 1949 ва 1950 йиллар мобайнида шаҳарда жуда кўп тураржой ва коммунал бинолар қад кўтарди. Шаҳар кўчалари планлаштирилди.

25 хонали янги меҳмонхона биноси битказилиб, эксплоатацияга топширилди. Шунингдек, ҳозир 50 ўринли касалхона, 20 ўринли болалар яслиси, 50 ўринли болалар боқчаси, минг квадратметр ҳажмга эга тураржой биноси ва 200 киши сиғадиган қишлик кино-театр биноси эксплоатацияга топшириш арафасида турибди.

Бундан ташқари, яқин кунларда 130 индивидуал қурувчи давлатнинг ёрдами блан қуриб битказилган янги уйларга кўчиб киради. Бу қурувчилар давлатдан ярим миллион сўмга яқин пул олдилар.

РЕСПУБЛИКА МАКТАБЛАРИ УЧУН ЎҚИТУЧИ КАДРЛАР

Нукусдаги бирлашган педагогика ва ўқитувчилар институтини бу йил 186 киши битириб чиқди. Булардан 170 киши маҳаллий кадрлардир. Институтни тамомлаганлар асосан республика мактабларига ишга юбориладилар. 8 киши Тошкентда ўқийди.

Институт ма'мурияти янги ўқув йилига студентлар қабул қилиш ишини зўр уюшқоқлик блан ўтказмоқда.

ҲУНАРМАНДЧИЛИК КООПЕРАЦИЯСИНИНГ ЯНГИ МАҲСУЛОТЛАРИ

Қорақалпоғистон ҳунармандчилик кооперацияси 1950 йилнинг 5 ойлик ишлабчиқариш планини 109,9 процент бажарди. Кооперация ходимлари 1950 йил планини муддатидан илгари — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 33 йиллиги кунигача бажариш мажбуриятини олдилар.

Кооперациянинг бир қатор артельлари туз майдалаш, чий тайёрлаш, сават тўқиш, сумка ва супиргилар тайёрлаш, мебельлар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш учун амалий тадбирлар белгиладилар.

ЎҚИТУЧИЛАРНИНГ СИРТҚИ ЎҚИШИ

Бу йил Хўжайли ва Чимбойдаги педагогика билим юртларини, ишдан ажралмаган ҳолда 239 ўқитувчи битириб чиқди.

БОЛАЛАРНИНГ ДАМ ОЛИШЛАРИ

Бу йил республика Маориф министрлиги 700 болани даволаш ва дам олиш уйларига юборади. Нукус шаҳрининг атрофида 150 бола, Тўрткўл районидаги Ленин номли колхозда 100 бола, Хўжайли районидаги Охунбобоев номли колхозда 75 бола дам олмоқда. Ҳаммаси бўлиб, ҳозир республикадаги болалар дам олиш уйларида 375 киши дам олмоқда. Нукус шаҳри яқинида 4 ой давом этадиган 120 кишилик болалар санаторияси очилди. Ҳозир бу ерда каникулдаги ўқувчилар дам олмоқдалар.

С. АЛИЕВ.

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Лекцияга қандай тайёрланиш керак

Лекцияга тайёрланиш лекторнинг ўз устида анчагина қунт блан ишлашини талаб этади. Айниқса, янги лекция ўқишга жалб этилган лектор лекцияга тайёрланишда анчагина қийинчиликларга учрайди. У лекцияни бошлашда, ўқиладиган тема юзасидан материалларни тўплашда анча қийналади ва «Лекцияга қандай қилиб тайёрлансам экан?» деб ўз-ўзига савол беради.

Лектор лекцияга тайёрланишдан илгари ўқиладиган лекциянинг темаси тўғрисида тўлиқ тушунчага эга бўлиши керак. Ўқиладиган тема учун адабиётлар тўплаши ва библиографик справочниклардан тўлиқ фойдаланиши керак. Бу справочникларни область, шаҳар ва районадаги ҳамма кутубхоналардан топиш мумкин.

Лекциянинг сифатли чиқиши учун 2—3 кун тайёрланиш етарли эмас. Лектор ўзи ишлаётган тема устида бирнеча кунлаб, ойлаб тайёрланиши керак. Аммо шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, лектор ҳар турли темаларда лекция ўқийбермаслиги керак. Ба'зи лекторлар бугун биология темасида, эртага санъат, индинга қишлоқ хўжалик темасида лекция ўқийберадилар. Бу, бутунлай нотўғридир. Лектор ма'лум бир тема бўйича мутахассис экан, шу тема юзасидан лекция ўқиши ва шунга тегишли материалларни йиғиб бориши лозим.

Мен 20 йилдан бери халқаро муносабатлар тарихи ва СССР нинг ташқи сиёсати темасида лекция ўқиб келаман. Шу давр ичида менда шу соҳага тегишли жуда кўп материаллар ва адабиётлар йиғилди. Шунингдек, мен ўз ўқийдиган темамга тегишли газета мақолалари ва журналлардан материаллар ҳам йиғиб, уларни алоҳида-алоҳида папка қилиб тўплаб бораман. Ҳарбир папка устига «Ленин-Сталин СССРнинг ташқи сиёсати ҳақида», «СССР нинг мустаҳкам тинчлик учун кураши», «Яқин Шарқ ва Ўрта Шарқ мамлакатлари», «Компартиялар», «Мустамлака халқларининг миллий озодлик ҳаракати» ва бошқа шунга ўхшаш темалардаги материаллар деб ёзиб қўяман.

Ба'зи вақтларда газета, журнал ёки бошқа адабиётларда шу темаларга тегишли бирор мақола ўқиб қолсам, у мақола ким томонидан, қачон ёзилгани, қайси журнал, газета ёки адабиётда босилиб чиққанлигини темалар сарлавҳаси ёзилган папканинг қайсибирига тегишли бўлса, шу папка ичидаги рўйхатга ёзиб қўяман. Шунингдек, шу мақолалардан ўзимнинг лекция ўқишимга кейинчалик зарур бўладиган рақамларни, энг яхши фактларни, мазмунли мақолларни, ше'рларни ҳам кўчириб ёзиб қўяман.

Лекцияга тайёрланган вақтда бадиий китоблардан фойдаланиш, улардаги фактлардан лекция ўқиётган вақтда тингловчиларга сўзлаб бериш лекциянинг қизиқарли чиқишига сабаб бўлади. Ҳар турли бадиий китоблардан фойдаланиш лекторнинг лекцияга тайёрланишида жуда яхши материаллар беради.

Лектор лекцияга тайёрланишни дастлаб йиғилган материалларни ўрганишдан бошлаши керак. Материал ўрганилиб бўлинганидан кейин, лекциянинг планини тузиш керак. Планни қунт блан тузиш лекциянинг яхши чиқишига катта та'сир қилади. Лекциянинг плани тузилиб бўлинганидан кейин, уни лекторлар группасида муҳокама қилиш керак. Сўнгра лекцияни ёзишга киришиш лозим.

Лекция ўқишга яқиндагина жалб этилган янги лектор, ўқийдиган лекциясининг ҳаммасини бошдан-оёқ ёзиб чиқиши зарур.

Лекцияга тайёрланган вақтда ўқиладиган лекциянинг сиёсий жиҳатдан пухталигига, ундаги масалаларни бирбирига боғлиқ бўлишига, фактларни яхши таҳлил қилиб беришга ва яхши хулоса чиқаришга лектор алоҳида э'тибор бериши керак. Лекциянинг сиёсий жиҳатдан пухта бўлмаслиги, воқиаларнинг боғланмаслиги, рақамларнинг ниҳоят даражада кўпайиб кетиши лекциянинг қимматини тушириб юборади.

Халқаро муносабатлар соҳасида лекцияга тайёрланган вақтда СССР нинг олиб бораётган ташқи сиёсати ва унинг асосий вазифаларини тингловчиларга аниқ тушунтириб бериш керак.

«Халқаро аҳвол» ҳақида лекция ўқиган лектор фактларни анализ қилиш блан тинчлик учун кураш олиб бораётган Совет Иттифоқи бошлиқ демократия лагерининг куч ва қувватини, уларнинг экономикаси кундан-кун ўсиб бораётганини ва уларнинг империализм лагери устидан ғалаба қилиши муқаррар эканлигини равшан қилиб кўрсатиб бериши керак. Лекция ўқиган вақтда асосий ва ҳал қилувчи масалаларни таҳлил қилиб бериш керак.

Лекция бошдан-оёқ сиёсий жиҳатдан пухта ва принципиал бўлиши керак. Лектор пассив ма'рифатчи эмас, балки партиянинг актив пропагандистидир. Лектор лекцияни уч қисмга бўлиб ўқиши керак.

Ўртоқ А. А. Жданов Г. Ф. Александровнинг «Ғарбий Европа фалсафасининг тарихи» деган китоби тўғрисидаги мунозарада сўзга чиқиб, лекция асосан уч қисмга — кириш, темани баён этиш ва хулосалар чиқариш қисмларига бўлинади деган эди.

Кириш қисмида лектор ўтилиши лозим бўлган лекцияни ўз олдига қўйган вазифа ва мақсадлари тўғрисида қисқача гапириб ўтиши керак. Ўртоқ Сталин «Ленинизм масалалари тўғрисида» Свердлов Университетида ўқиган лекцияларида аввало ленинизм нима деган саволга жавоб берганидан кейингина асосий масалага, я'ни ленинизм асосларини баён этиб беришга ўтган эди.

Лекцияни баён этиб бериш қисмини шу қисмга тегишли масалаларни ҳисобга олиб, алоҳида-алоҳида бўлимларга бўлиб олиш керак. Ўртоқ Сусловнинг 1949 йил ноябрь ойида коммунистик партиялар Информация Бюросининг йиғилишида «Тинчликни ҳимоя қилиш ва уруш оловини ёқувчиларга қарши кураш» деган темада қилган докладни ҳам дастлаб кириш қисмига эга бўлиб, сўнгра тубандаги бўлимлардан тузилган эди:

1. Тинчлик ва халқлар хавфсизлигига қарши агрессорларнинг фитнаси.
2. Тинчлик, демократия ва социализм кучлари ўсмоқда ва мустаҳкамланмоқда.
3. Уруш оловини ёқувчиларга қарши курашда коммунистик ва ишчи партиялари авангарддир.

Сўнгра ўртоқ Суслов ўз докладини қисқача хулоса блан тугаллайди.

Лекциянинг охирида албатта хулоса бўлиши керак.

Ўртоқ Сталин ўзининг «ВКП(б) тарихи қисқа курси» деган машҳур китобида ҳарбир бобни баён этиб бергандан сўнг қисқа хулосалар чиқаради.

Ҳарқандай лекция ҳаёт блан боғланган, кундалик ҳаёт талабларига тўлиқ жавоб берадиган бўлиши, давлат ва хўжалик қурилишидаги амалий масалаларни ҳал этишда барча меҳнаткашларга ёрдам бериши керак.

Лекция ҳақиқий ҳаётдан ажралиб қолса, у фармализм йўлига тушиб қолади.

Лектор лекцияга тайёрланган вақтда тингловчиларга большевистик ҳаққоний сўзларни, партия сиёсатини тўлиқ баён этиб беришга алоҳида э'тибор бериши керак.

Большевистик сўз кадрларимизни коммунизм руҳида, Ватанга, большевиклар партиямизга, жонажонимиз ўртоқ Сталинга чексиз муҳаббат руҳида тарбиялашда катта ёрдам беради.

Е. БЛОК.

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

Болалар техника станциясининг иши яхшилансин

Болалар техника станцияси — болаларнинг мактабда олган билимини тажриба блан боғлаб, техника, агробиология соҳасида амалий билим берувчи муассасадир.

Лекин Пискент район техника станцияси болаларнинг талабига жавоб бермаётир. Станция, директор Сердюков, ходимлардан Сазонов, Хайировларнинг «кун кечириш» манбаи бўлиб қолган. Агробиология тўгараги иш олиб борадиган экин участкалари хизматчиларга полиз учун бўлиб берилиб, Хайиров бошқарадиган агробиология тўгараги тарқалиб кетган. 10 га яқин тўгарак ўрнига 4 та тўгарак ташкил қилиниб, бу тўгараклар ҳам ишламаётир.

Станцияни 1949 йилда 150 ўқувчи, 1950 йилда 200 га яқин ўқувчи битириб, район мактабларида инструктор бўлиб ишлаши керак эди. Бунинг учун 2 йилда 118.000 сўм пул олинди. (Шу маблағ ҳисобидан ремонт ҳам ўтказилиши керак).

Болалар техника станцияси 1936 йилдан буён битта ҳам инструктор тайёрлаб бермади. Чунки Хайиров, Сазонов каби иш билмас кишилар болаларни ўқитаолмадилар, уларни станциядан бездирдилар.

Ўзбекистон ССР Маориф министрлигининг ходими Суреев Пискент болалар станциясидаги бу аҳволни билатуриб, индамай келаберди. Шунингдек, Пискент район маориф бўлими, район комсомол комитети ҳам болалар техника станциясига раҳбарлик қилмаётирлар.

Р. ИСҲОҚОВ.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

✦ Ўзбекистон ССР Пахтачилик министрлигига қарашли Тошкент тўқимачилик техникумини бу йил 82 киши битириб чиқди.

А. Набихўжаев.

✦ Қўқон шаҳрида очилган шоферлар тайёрлаш 3 ойлик курсини 35 киши битириб чиқди. Булардан 15 киши курсни а'ло баҳо блан тамомладилар.

В. Воҳидов.

✦ Тошкент область, Чиноз район МТС лари қошида тракторчилар тайёрлаш 5 ойлик курси очилди. Бу курсда 1-нчи МТС дан 63, 2-нчи МТС дан 37 киши муваффақият блан ўқимоқда.

А. Убайдуллаев.

✦ Фарғона область, Киров районидаги Каганович номли колхознинг «Шайтонкўл» чўлидаги янги ўзлаштирган участкаси йил сайин обод бўлмоқда. Бу участкадаги 10 гектар ерда обод қилинган боғдаги мева дарахтлари бу йил текис ҳосилга кирди. Боғнинг хушманзарали жойида В. И. Ленинга ҳайкал ўрнатилди.

Қ. Узоқов.

ОЛИМЛАРИМИЗНИНГ ПАХТАКОРЛАРГА МАСЛАҲАТЛАРИ

Ғўзани озиқлантириш ҳақида

Июльнинг иккинчи ярмида ва август ойида ғўзалар ялпи гуллайди ва ҳосил тугади. Шу сабабли, бу давр ҳосил тўплашда ҳал қилучи давр ҳисобланади.

Шу ҳал қилучи кунларда ғўзаларни яхши парвариш қилиб, етарли миқдорда озиқлантириб турганда гул ва кўсакларнинг тўкилиши анча камаяди. СоюзНИХИнинг тажрибаси шуни кўрсатадики, ерда озиқ моддалари нақадар кам бўлса, ҳосил шу қадар кам бўлади, чунки бу ҳолда ҳосил тўплаш учун озиқ моддалари етишмайди.

Ҳосил тўплаш даврида ғўзаларнинг авж олиб ўсиши учун қулай шароит яратиб бериш мақсадида, ғўзалар озиқлантирилади. Лекин озиқлантиришнинг яхши натижа бериши ўғит солиш муддатларига боғлиқ бўлади. Июль ойининг учинчи ўнкунлиги ва август ойининг биринчи ярмида ғўзаларнинг яхши озиқланиши учун ўғит солиш асосан 20 июльгача тамомланиши ва ўсишдан қолган ерлардагина 1 августгача ўғит солиш мумкин.

Ҳозир ўғит солишни туґаллаш учун саноқли кунлар қолди. Шуни эсда тутиш керакки, озиқлантириш ўз вақтида ўтказилмаса, кейинчалик қўшимча озиқлантириш блан ҳосилни ошириб бўлмайди.

Тажриба шуни кўрсатадики, суғориш натижасида азотли озиқ моддалари бутун нам қатламда анча текис жойлашади. Лекин тупроқ қуруқ бўлганда ғўза илдизлари ердаги озиқ моддаларидан яхши фойдаланолмайди. Бундан ташқари, тупроқ қуриши блан нитратлар тупроқдаги нам блан бирга ер бетига кўтарилади. Шу сабабли, суғоргандан кейин ер етилиши блан дарҳол культивация қилиш керак. Культивация ўз вақтида ўтказилмаган ерда ғўзалар ўғитлардан яхши фойдаланаолмайди.

Фосфор, ба'зи ҳолларда эса калий ўғитлари етарли бўлганда, азот ўғитлари солиш ҳосил тўплашни ва етилишни кечиктирмайди. Лекин фосфор етарли бўлмаганда, ғўзани азот блан кўп озиқлантириш етилишни кечиктиради. Азот ортиқча кўп берилганда, ғўзалар ғовлаб, бўйига ўсиб кетади, бўғин оралари узун бўлади, барглари қорамтил кўк рангга киради. Бундай ғўзаларга азот камроқ берилиб, фосфор ўғитлари кўпроқ солиниши керак. Ғўзалар секин ўсиб, барглари оч кўк ёки сарғиш бўлса, азотни кўпроқ аралаштириб ўғитлаш ёки озроқ миқдордаги азотнинг ёлғиз ўзини солиш зарур.

Гуллаш ва ҳосил тўплаш даврида ғўзалар фосфор ўғитларини кўп талаб қилади. Шунинг учун гуллаш даврида азотни фосфор ўғитлар блан бир вақтда бериш зарур.

Оғир тупроқ, ўтлоқ ерларда, шунингдек бедапоядан бўшаган участкаларда фосфор айниқса кам бўлади.

Шу кунларда ғўза ўсишдан қолаётган айрим участкаларни танлаб олиб, бундай ерларда алоҳида озиқлантиришни кенг қўлланиш керак.

Калий ўғитларини гектаридан 25 центнердан юқори ҳосил олинадиган, биринчи навбатда ҳайдалган бедапояларга солиш тавсия қилинади. Шўрхок ерларда ўсимлик озиқланадиган калий етарли бўлади. Шунинг учун шўр ерларга калий ўғитлари солиш керак эмас. Ҳайдаш олдидан кўп гўнг солинган ерларга ҳам калий ўғитлари солиш талаб этилмайди, чунки гўнгда ўсимлик ҳазм қилаоладиган анча калий бор. Азот ва фосфор блан яхши та'минланган ерлардагина калий ўғитлари фойда беради.

Ғўзаларни озиқлантиришда ўғитни машина блан солиш катта аҳамиятга эга. Ҳозирги вақтда ҳамма пахтакор колхозларда ўғит соладиган машиналар бор. Бу машиналар агротехника талабларига бемалол жавоб беради. Ўғитни қўл блан сепиш мутлақо ярамайди. Ўғит тупроққа чуқур кўмилиши керак, юза кўмилганда ғўза илдизлари яхши фойдаланаолмайди.

Июль ва август ойларида ғўзаларнинг яхши ўсиб, мўл ҳосил тўплаши учун қулай шароит яратиб бериш ниҳоятда муҳимдир. Бунинг учун ғўза қатор оралари ўз вақтида чопилиши, культивация қилиниши, суғорилиши ва озиқлантирилиши зарур. Бу тадбирларни бир-бири блан боғлаб амалга ошириш мўл ҳосил етиштиришга ёрдам беради.

Н. МАЛИНКИН.
Қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Ғўзани ўргимчакканадан қандай ҳимоя қилиш керак

Ўргимчаккана ғўзанинг энг зарарли душманидир. Ҳозирги вақтда республикамизнинг бирқанча колхозларида ўргимчаккана урчий бошлади.

Ўргимчаккана 0,2 — 0,4 миллиметр бўлиб, майдалигидан кўзга унчалик яхши кўринмайди. Ўргимчаккана ғўза, беда, мош, қовун, тарвуз, тут ва бошқа бирқанча ўсимликларга зарар етказади. У, ғўзага айниқса ўч бўлади. Ўргимчаккана ғўза баргининг орқасида ва гул тагларида, жойлашиб, тез орада урчиб кетади. У, барг тагидан жуда юпқа ин ўрайди ва шунинг ичида яшайди. Ўргимчаккана баргни ёки ғўза меваларини тешиб, ўсимликнинг ширасини сўради ва унинг авж олиб ўсишига халал беради.

Зарарланган баргнинг орқасида дастлаб оқиш, сўнгра кулранг доғлар пайдо бўлади, баргнинг усти қизаради. Зарарланган барглар ва гуллар нобуд бўлади, тўкилади, ғўза заифланиб, унинг ҳосили жуда камаяди.

Бир дона урғочи ўргимчаккана 0,1 миллиметр катталигида 150 га яқин думалоқ тухум қўяди. Ёз ойларида 3—5 кундан кейин тухумлардан қуртлар пайдо бўлади. Бу қуртлар 8—12 кунда улғаяди. Шундай қилиб ўргимчаккананинг бир авлоди 12—17 кунда урчийди. Ўргимчаккана мавсум давомида 17 мартагача насл тарқатади.

Ҳозирги вақтда ўргимчаккана ёввойи ўтлардан ғўзаларга ўтадиган пайит келди. Шу сабабли, ўргимчакканадан зарарланган ҳамма ерларни химия усули блан дарҳол дорилаш керак.

Зарарланган ғўза майдонлари чанглаш ёки пуркаш йўли блан дориланади. Чанглаш учун олтингугурт уни ишлатилади. Бу ун зарарланган ғўзаларга орқалаб юрадиган, ёки отга ва тракторга қўшиладиган чанглагичлар блан чангланади. Аэропландан ҳам чанглаш мумкин.

Ердан туриб чанглаш учун олтингугуртга баравар миқдорда ўчирилган майда оҳак аралаштирилади, аэропландан чанглаганда уч ҳисса олтингугуртга бир ҳисса оҳак қўшилади. Олтингугурт блан оҳакни яхши аралаштириш учун дори офтобда қуритилади ва элanади. Аэропландан чанглаганда гектарига 20 килограмм, ердан чанглаганда 60 килограмм сарфланади.

Пуркаш учун оҳак—олтингугурт эритмаси (ИСО) ёки коллоид (газ) олтингугурти ишлатилади. Қўл, отга ва тракторга қўшиладиган пуркагичлар блан пуркаганда ярим градусли ИСО ёки бир ярим процентли коллоид олтингугурт суспензияси (оҳаги) тайёрлаш керак. Аэропландан 10 процентли коллоид олтин гугурт суспензияси пуркалади. Ерда ишлатиладиган аппаратлар блан дорилаганда гектарига 1,5—2 минг литр суюқлик, аэропландан пуркаганда 100 литргача суюқлик сарфланади.

Ғўзалар ўргимчаккана блан кўп зарарланган бўлса 8—10 кундан кейин албатта яна бир марта дорилаш керак, чунки дори ўргимчакканнанинг тухумларини ўлдирмайди, бирнеча кун ўтгандан кейин дори кучини йўқотиб қўяди. Тухумдан пайдо бўлган ўргимчакканалар тез ўсади. Агар иккинчи марта дориланмаса, бирнеча кундан кейин ғўзаларни яна ўргимчаккана босади.

Ўргимчаккана блан зарарланган ғўзаларни химия усули блан пухта ва тўғри дорилаш ғўзаларни бу зарарли ҳашаротдан қутқазиш ва мўл пахта ҳосилини сақлаб қолиш имкониятини беради.

Е. ИВАНОВ.
Биология фанлари кандидати.

Фарғонадаги зональ тажриба станциясида пахтанинг янги, тезпишар ва юқори ҳосилли нав'и етиштирилмоқда. **Суратда:** агротехник **Холдорхон Мавлонова** (чапда) ва илмий ходим **В. Я. Буткова** ўртоқлар ғўзаларни сун'ий равишда чангламоқдалар.
Н. Собиров фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ғўзани ҳосил тўплаш даврида суғориш ва парвариш қилиш

Ғўза ўсиш даврида сувни бир текис хоҳламайди. Ғўза ҳосил тўплаш даврида — июль ойининг охирги ўнкунлигида ва август ойида сувни кўпроқ талаб қилади. Ана шу даврда ҳар гектар ғўзага бир кечаю-кундузда 80—100 кубометр сув сарф бўлади, ғўза яхши авж олган бўлса, бу сувнинг 60—75 кубометри баргларда буғланади ва фақат 20—25 кубометри ердан буғланади.

Ғўза озиқланиш учун, айниқса ўз организмини қизиб сўлишдан сақлаш учун шу қадар кўп сувга муҳтож бўлади.

Ғўза баргларидаги оғизчалар сувни буғлантириб ўсимликнинг температурасини ма'лум бир миқ'ёсда тутади ва уни сўлиб қолишдан сақлайди. Барглардаги оғизчалар барг пўстида (ғўза баргининг асосан пастки томонида) бўладиган жуда майда тешикчалардан иборат.

Баргларнинг оғизчаларида махсус ҳужайралар бор. Бу ҳужайралар оғизчаларнинг тешигини торайтириб ва кенгайтириб туради.

Ҳаво қанча иссиқ бўлса баргларда шунчалик кўп сув буғланади, оғизчаларга шунчалик кўп сув келади, оғизча ҳужайралари шунчалик кўпроқ шира блан тўлади. Айни вақтда оғизчалар тамомила очилади, сув кўпроқ буғланади, бинобарин ғўза кўпроқ совийди.

Ерда нам етишмаса барглардан сув буғланиши натижасида ернинг нами кўпроқ ўсимликка ўтади, шу блан бирга ҳаво иссиқ бўлганда ғўза қизиб кетади, ҳужайра ширасидаги сув ҳам буғлана бошлайди, оғизча ҳужайралари камроқ тўлишади, натижада оғизчалар ёпилиб қолади.

Бундай ғўзанинг барглари кундузи сўлиб қолади ва эрталаб бирнеча вақтгача ва кечаси салқин тушганда ўзини тутиб олади.

Сувдан қолган, чанқаган ғўзанинг сўлиб қолган барглари карбонад ангидрид газини ва қуёш энергиясини ўзлаштириб органик модда ҳосил қилиш вазифасини бажаролмай қолади. Ғўзада озиқ моддалар, шу жумладан қанд каби муҳим моддалар етишмай қолади.

Ўсимлик танасидаги ширада қанд бўлмаса ёки кам бўлса тугунча ва кўсаклар тўкилиб кетади, қолган кўсаклар эса енгил тортиб барвақт очилади. Шундай қилиб пахта ҳосили камайиб кетади, ундан тола, мой кам чиқади ва уларнинг сифати ҳам паст бўлади.

Ҳаво қаттиқ исиганда тугунча ва кўсаклар кўпроқ тўкилиб, ҳосилнинг анчагина қисми нобуд бўлиши мумкин. Шунинг учун ҳозирги вақтда, июль ойининг қолган кунларида ва август ойида ғўзани сувга қондириш учун ҳамма чорани кўриш керак.

Ғўзанинг сувга эҳтиёжи унинг қанчалик авж олиб ўсганига ва ердаги нам запасларига боғлиқ; ғўзага сиртдан қараб унинг сувга эҳтиёжини билиб олиш осон. Яхши авж олиб ўсган, ҳозирги вақтда ҳосил шохлари 17 дан ошган ва ўсиш нуқтасидан бошлаб ҳисоб қилганда 6—7-нчи мева шохида гул пайдо бўлган ғўзани сизот сувлари чуқур бўлган ерларда июль ойининг қолган кунларида ва август ойида икки-уч марта суғориш, ҳар гал тупроқни камида 60—70 сантиметр чуқурликда намлаш керак. Ана шу даврнинг бошларида тупроқ 20—25 сантиметр чуқурликда қуриб қолиши блан, август ойининг ўрталарида эса тупроқ 25—30 сантиметр қуриб қолиши блан суғориш керак.

Ғовлаб кетган я'ни ўсиш нуқтасидан бошлаб ҳисоб қилганда 7-нчи ҳосил шохидан пастда гул пайдо бўлган ғўзани июль ойида ва август ойининг бошларида икки марта суғориб бирмунча узоқ вақтгача суғормай туриш керак.

Ҳосил шохлари 17 дан ошган, 6—7-нчи ҳосил шохида гул пайдо бўлган ғўзани сизот сувлари юза бўлган ерларда бир-икки марта суғориш, шу блан бирга тупроқ 30—35 сантиметр чуқурликда қуриши блан суғоришни бошламоқ керак.

Ҳосил шохлари 15—16 та бўлиб, 5—6 шохида гул пайдо бўлган миёна ғўзани сизот сувлари чуқур бўлган ерларда уч марта суғориш (суғориш нормаси 900—1000 кубометр), сизот сувлари юза бўлган ерларда икки марта суғориш (суғориш нормаси 700—800 кубометр) зарур.

Яхши авж олмаган, 3—4 шохида ва ундан юқорида гул пайдо бўлган ғўзани дарҳол қондириб суғориш, айни вақтда тупроқни камида 70 сантиметр чуқурликда намлаш керак. Кейинчалик бундай ғўзани сизот сувлари чуқур бўлган ерларда яна 3 марта, ўтлоқ ва ўтлоқ-тўқай ерларда яна икки марта суғориш лозим.

Ғўзани фақат эгатлар орқали суғориш керак, сизот сувлари юза бўлган ерларда эгатларни мумкин қадар чуқурроқ олинади.

Тупроқда намни яхшироқ сақлаш, ундан тўғри ва самарали фойдаланиш, илдизларга бемалол ҳаво кириб туриши учун июль ойида ва август ойининг бошларида ғўзани суғоришдан кейин культивация қилиш ва тагини кетман блан юмшатиш керак. Бегана ўт босган далаларда ва ғўза қаторлари бир-бирига туташмаган далаларда суғоргандан кейин тупроқни юмшатиш айниқса муҳимдир. Қаторлар бир-бирига туташган далаларда ғўза шохларининг синишига ва кўсакларнинг зарарланишига йўл қўймаслик учун қатор ораларини тўсиқ ўрнатилган тракторлар блангина культивация қилиш керак.

Қатор ораларини культивация қилишда эгатнинг ўртаси 18 — 20 сантиметр чуқурликда, чети ва ғўзанинг таги 12—13 сантиметр чуқурликда юмшатилиши керак.

А. САМОЙЛОВ.
Қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Чеканкани вақтида ўтказайлик

Бу йил ғўза ўтган йилдагига қараганда анча тез ривожланиб, эрта гулга кирди. Гуллаш даврида ғўза сув ва озиқ моддаларини бошқа вақтдагига кўра кўпроқ талаб қилади. Бу даврда агротехника талабларининг бузилиши ғўзанинг ўсишини секинлаштириши, шона, гул ва ёш кўсакларнинг тўкилишига олиб келиши мумкин. Шунинг учун июль ва август ойларида ҳосил меваларини тўла сақлаб қолишга ҳамма куч сафарбар қилиниши керак.

Ғўзани чеканка қилиш муҳим агротехника тадбирларидан биридир. Ғўза чеканка қилинганда шона, гул ва ёш кўсакларнинг тўкилиши тўхтатилади, пахта эрта етилади, провардида умумий ҳосил, айниқса совуқ тушгунча териладиган юқори сифатли пахта миқдори ортади.

Ғўза шонага кириб, гуллаган ва кўсак туккан пайтда, унинг асосий пояси ва ён шохлари ўсишни давом этдиради. Бу эса ҳосил мевалари учун зарур бўлган анча озиқ моддаларини олади.

Чеканка қилганда, я'ни асосий поя ва шохларнинг учи чилпиб ташланганда, уларнинг ўсиши тўхталади, шу блан шона, гул ва кўсаклар учун озиқ моддалари кўпаяди.

Чеканканинг яхши натижа бериши учун уни ўз вақтида, тўғри ўтказиш керак. Чеканка муддати ғўзаларнинг ўсишига, ернинг унумдорлигига ва сув блан та'минланишига қараб белгиланади.

Об-ҳаво шароити қулай келган, ғўзалар тез ўсиб, ҳосилга кираётган бу йилги шароитда чеканкани ҳарбир участкадаги ғўзаларнинг ривожланишига қараб ўз вақтида ўтказиш айниқса катта аҳамиятга эгадир.

Юқори унумли, ғўзалари бақувват, гектаридан 40—45 центнер ва ундан ҳам юқори ҳосил олиниши мўлжалланган ерларда чеканкани 17—18 та ҳосил шохи пайдо бўлгач—20 июльдан 1 августгача, ғўзалари ўртача бўлган, гектаридан 25—40 центнер ҳосил олиш мўлжалланган ерларда 15—16 ҳосил шохи пайдо бўлгач—25 июльдан 5 августгача, бошқа ерларда эса 12—14 та ҳосил шохи пайдо бўлгач—1 августдан 10 августгача ўтказиш мувофиқдир.

Сизот сувлар юза бўлган ба'зи ерларда ғўзалар ғовлаши, шоналаш ва гуллаш кечикиши мумкин. Бундай ерларда чеканкани биринчи навбатда ўтказиш тавсия қилинди.

Ҳар туп ғўзада худди ана шу юқорида айтилган миқдорда ҳосил шохи қолдирилиши лозим. Тажриба кўп колхозчиларнинг ҳосил шохларини эркак шохлардан яхши ажратабилмаганликларини кўрсатади. Кўпинча, туп тагидаги эркак шохлар қўшиб ҳисобланади. Бундай қилганда ғўза тупида қолдириладиган ҳосил шохларининг миқдори камаяди, шу блан ҳосилга зиён етказилади.

Чеканка вақтида асосий поя учи блан ён шохларнинг учи ҳам чилпиб ташланиши керак. Ба'зи колхозларда фақат асосий поя чилпиб кетилади. Бу нотўғридир. Бундай қилганда чеканканинг та'сири камаяди, чунки ён шохлар тез ўсиб кетади, шу блан ҳосил мевалари учун озиқ моддалари камаяди, шона, гул ва ёш кўсаклар тўкилабошлайди.

Бу йил талай ерда чигит турли муддатда униб чиқди. Бинобарин, ҳатто бир участкада ҳам ғўзаларнинг ривожланиши бир хил эмас. Шунинг учун чеканкани икки марта ўтказиб, аввал бақувват ғўзаларни, сўнгра қолган ҳамма ғўзани чеканка қилиш керак. Лекин иккинчи чеканка ҳамма жойда 10 августгача тамомланиши шарт.

Чеканка вақтида фақат ғўза учи бир ярим-икки сантиметр чамаси узиб ташланади. Чилпиндиларни албатта ер четасига чиқариб кўмиб ташлаш керак.

Ғўзани чеканка қилиш ўз вақтида, тўғри ўтказилганда яхши натижа беради. Чеканкани бошлашдан илгари, агрономлар, бригада ва звено бошлиқлари, тажрибакор колхозчилар далаларни бирга кўздан кечириб, ҳарбир далада чеканка ўтказиш муддатларини белгилашлари, чеканка учун ажратилган колхозчилар ғўзани чеканка қилиш усули блан бевосита далада яхши таништирилишлари керак.

Г. ФИЛИППЕНКО.
Қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Шўр ерларда пахтадан қандай қилиб юқори ҳосил етиштириш мумкин

Июль ва август ойлари — ғўза парваришида мас'улиятли даврдир. Бу даврда ҳамма агротехника тадбирларининг ўз вақтида сифатли ўтказилиши мўл ҳосил тўплашда ҳал қилучи аҳамиятга эгадир.

Шўр босган районларда айрим ерлар ва ҳатто айрим далаларнинг ҳам мелиорация шароити бир хил бўлмайди. Шунинг учун бундай ерларда ғўзани суғориш тартибига қаттиқ риоя қилиш ҳосил тўплашда ва пахтани эрта етилтиришда ғоят катта аҳамиятга эга.

Ана шуни э'тиборга олиб, Мирзачўлдаги, шунингдек Фарғона, Хоразм ва бошқа областьлардаги илғор пахтакорлар ғўзаларни ҳарбир даланинг хусусиятини, сизот сувларнинг чуқурлигини назарга олиб, табақалаштириб суғорадилар. Бу блан ғўзаларни чанқатишга ҳам, ортиқча серсув қилиб юборишга ҳам йўл қўйилмайди.

Тажриба шуни кўрсатадики, унумдорлиги ўртача бўлган ерларда ғўза гулга киргандан тортиб пахта етилгунча бўлган даврда, сизот сувлар бир метргача чуқурликда бўлганда — икки-уч марта, бир-икки метр чуқурликда бўлганда — тўрт-беш марта суғорилади.

Лекин бу тартибни ҳамма ерда ҳам ялпи қўллаб бўлмайди. Ғўзалар яхши ўсмаган ёки чанқаган ерларда суғориш миқдори кўпайтирилиши керак. Сув энг кўп талаб қилинган даврда, чунончи, июль ойининг иккинчи ярми ва августнинг биринчи ўнкунлигида бу айниқса муҳимдир.

Ғўзалар ортиқча ғовлаб кетган, ҳосил тўплаш секин бораётган ерларда, суғориш миқдори ҳам, сув нормаси ҳам аксинча, камайтирилади. Бундай ерларда ғўзага озиқ моддаларидан кўпроқ фойдаланиш имкониятини бериш, тупроқни шамоллатиш мақсадида ғўза қатор ораларини ишлашни ҳартарафлама кучайтириш, шунингдек фосфор ўғитлари солиш керак.

Агар ғўзалар текис ўсмаса, бир майдондаги ғўзаларни ҳам алоҳида-алоҳида суғоришга тўғри келади. Сизот сувлар чуқур бўлиб, ғўзалар ўсишдан қолган енгил тупроқли тепалик ерлар, сизот сувлар юза бўлган паст ерларга қараганда кўпроқ суғорилади.

Сув фақат эгат бўйлаб секин оқизилиши, тупроқ яхши намланиши, лекин эгат пушталарини сув босишига мутлақо йўл қўйилмаслиги керак. Бухоро области, Қорақалпоғистон АССР ва бошқа бирқанча районлардаги ба'зи колхозларда ғўзани бостириб суғоришга йўл қўйилаётир. Бу колхозлар шўр босган ерларда ғўзани бостириб суғориш пахта ҳосилини оширишга ёрдам беради деб ҳисоблайдилар. Бу нотўғридир. Ҳақиқатда, бостириб суғориш ҳосилни камайтиради, чунки бостириб суғорганда тупроқ тез ўтириб қолади, иш сифати пасаяди. Бундан ташқари, бостириб суғорганда ерости сувлари кўтарилади, бу эса ерни шўрлатишга олиб келади.

Ғўза суғорилгандан кейин ер етилиши блан қатор оралари бирикишиб қолгунча парвариш қилиниши керак.

Шу сабабли, бу даврда культиваторларнинг тўхтовсиз ишлашини та'минлаш МТС, колхоз ва совхоз ходимларининг муҳим вазифасидир.

Сизот сувлар юза бўлган ерларда ариқ ва зовурларни чуқур қилиб тозалаш муҳим аҳамиятга эгадир, бу блан ғўзаларнинг етилиши тезлатилади, ҳосил ошади ва пахта сифати яхшиланади.

А. НЕРОЗИН.
СоюзНИХИ Мелиорация секторининг илмий ходими.

ҲАЛ ҚИЛУЧИ КУНЛАР

Республикада ғўзаларнинг ривожланишини кўздан кечирганда шуни та'кидлаб ўтиш керакки, колхозчиларнинг, МТС ва совхоз ишчиларининг фидокорона меҳнат қилиши натижасида июнь — июль ойларида ғўзаларнинг ўсиши анчагина тезлатилди, апрель — май ойларида ба'зи колхоз ва районларда йўл қўйилган хатолар бирмунча тузатилди. Июнь—июль ойларида об-ҳавонинг қулай келиши бунга анча ёрдам берди.

Ғўзаларнинг дастлабки ўсиш ва ривожланиш даврида, чунончи чигитнинг униб чиқиши, ғўзаларнинг шоналайбошлаши даврида бирмунча қолоқлик юз берди, ба'зи жойларда шоналаш бирмунча кеч бошланган эди.

Чигит униб чиққан вақтни э'тиборга олганда, ғўза пахта майдонларининг учдан бир қисмидан кўпроқ жойда 1 июньда шоналаши керак эди. Аммо бу муддатгача пахта майдонларининг тўртдан бир қисмидагина ғўза шоналади.

1 июньдан 1 июльгача ғўзаларнинг ўсишида бирмунча силжиш юз берди. 1 июльгача пахта майдонларининг деярлик ярмида ғўзалар гуллади, шу блан чигитни ундириб олиш блан шоналатиш даврида юз берган қолоқлик бирмунча тугатилди. Демак, агар бундан кейин ғўза парваришида хатоларга йўл қўйилмаса, пахта майдонларининг ярмида август ойининг учинчи ўнкунлигида, айрим яхши участкаларда эса 10 — 15 августда кўсаклар етилабошлайди деб ишониш мумкин.

Лекин ғўзалари яхши ўсаётган майдонлар блан бир қаторда ғўзалари ўсишдан қолаётган анчагина ерлар ҳам бор. Айрим районларнинг иқлим шароитига қараб, кузги совуққача тахминан 90 — 105 кун қолди. Ана шу вақт ичида ҳамма ерда ғўзаларни яхши ўстириш учун кўпгина ишлар қилиш мумкин.

Ғўза парваришини ҳартарафлама кучайтириш йўли блан, ўсишдан қолган ерларда ҳам мўл ҳосил етиштириш, аксинча, ғўза парваришини бўшаштириб юборганда, ғўзалар яхши ўсаётган ерларда ҳам талай ҳосилни қўлдан бой бериш мумкин.

15 августгача ғўзаларни намунали парвариш қилиш йўли блан шона, гул ва кўсакларни сақлаб қолиш учун курашиш барча колхозчилар, тракторчилар ва совхоз ишчиларининг диққат марказида туриши керак. Об-ҳаво шароитини қолган вегетация даврини, колхоз, МТС ва совхозларнинг мавжуд ишчи кучларини ва моддий воситаларни э'тиборга олганда, республикада планда белгиланган топшириқдан анча ошириб ҳосил олиш мумкин бўлмаган биронта ҳам колхоз ёки совхоз йўқ ва бўлиши мумкин ҳам эмас.

Фан ходимлари ва илғор колхозчилар ғўзаларнинг аҳволини таҳлил қилиш соҳасида катта тажриба ортдирдилар. Улар ғўзаларнинг аҳволини кўздан кечириш йўли блан пахтадан мўл ҳосил олишни та'минлайдиган амалий тадбирлар белгилайоладилар.

1 июльда гуллаш даврига кирган ғўзаларнинг 8 июльда биринчи конуси гуллаб бўлди, тахминан 25 июльда иккинчи конуси, 25 — 30 июльда эса учинчи конуси гуллаб бўлади. Ҳаммага ма'лумки, биринчи конус 3 гулга, иккинчи конус 6, учинчи конус 9 гулга эга бўлади. Демак, дастлабки уч конусда ғўза 18 та гул тугади.

Колхозчилар, тракторчилар ва совхоз ишчилари ҳарбир туп ғўзанинг дастлабки уч конусида, ўрта ҳисоб блан, камида 10 тадан гулни сақлаб қолиш учун ҳамма билимларини, бутун маҳорат ва тажрибаларини сарфлашлари керак.

Дастлабки уч конусда ўнтадан гулни сақлаб қолиб уларни тўқ кўсакларга айлантириш нима демакдир? Бу, ҳамма кўсаклар совуқ тушишдан кўп илгари етилади ва ялпи ҳосилнинг камида 90 проценти биринчи сорт блан терилади, деган сўздир. Ҳар гектар ерда 70 минг тупдан ғўза бўлиб, дастлабки уч конусдаги ўнта кўсакдан 5 граммдан пахта териб олинганда, бу тахминан 35 центнерни ташкил қилади. Қуйи, ўрта ва юқори шохларида бир текис кўсак туккан ғўза туплари бақувват бўлади ва ерга эгилмайди, бу эса пахтани машина блан теришда катта аҳамиятга эгадир, шу блан бирга, бу, қўл блан теручиларнинг иш унумини ҳам оширади.

Партия ва ҳукумат пахтакорларимиз олдига 15 августгача бўлган даврда ғўза парваришини кучайтириш ва иш сифатини яхшилаш вазифасини қўйиш блан бирга гулга кирган ғўзаларнинг гулини тўла сақлаб қолиш ва ўсишдан қолаётган ерларда ғўзаларни тез ўстириш учун курашга барча колхозчиларни, тракторчиларни ва совхоз ишчиларини сафарбар қилишни талаб этдилар.

Кузги совуқларгача ҳали 90 — 105 кун борлигини э'тиборга олганда, ҳатто ғўзалари ўсишда жуда орқада қолган далалардан ҳам анча юқори ҳосил олиш мумкин. Лекин бундай ерларда совуқ тушгандан кейин териладиган пахтанинг салмоғи бирмунча кўп бўлиши ма'лумдир.

Мисол учун, 5 июньда қайта экилган далани олайлик. Бу ерда чигит 10 июньда униб чиқиши, шоналаш 5 —10 июльда, гуллаш 5 — 15 августда бошланиши, кўсак 5 — 10 октябрьда етилиши керак. Демак, ҳатто чигит жуда кеч — 10 июньда ундириб олинган ерларда ҳам ҳарбир туп ғўзада совуқ тушгунча бирнеча кўсак етилиши ва ғўза кўп миқдорда тўқ кўрак тугиши мумкин. Бизда чигити 10 июньда униб чиққан далалар йўқ. Энг кечиккан ерларда ҳам чигит 25 — 30 майда ундириб олинди. Бундай ерлар ҳам анча кам. Агар ба'зи жойларда шонага кирмаган ғўзалар бўлса, бунга колхоз раҳбарларининг ғўзаларни парвариш қилишга э'тиборсиз қараганликлари сабаблидир.

Аммо ғўзалари яхши ўсаётган далаларда ҳам мўл ҳосил ўз-ўзидан келмайди. Юқори ҳосилни курашиб қўлга киритиш керак бўлади. Мўл ҳосил етиштирганда совуқ тушишдан илгари териб олинадиган юқори сифатли пахта кўп бўлганлигини исботлаб туришнинг ҳожати йўқ. Шу блан бирга, пахта ҳосилининг кўп қисмини совуқ тушгунча териб олиш ғўзапояни ўз вақтида йиғиштириб олиб, кузги шудгорни бошлаб юбориш имкониятини беради.

Бундан аввалги йилларда энг муҳим кузги-қишки ташкилий агрономия тадбирлари тўла бажарилмай келди. Бу йил бундай аҳволга чек қўйиш керак. Куз-қиш фаслида ҳамма ерларни шудгор қилиш, текислаш, шўр ерларни ювиш, муз суви бериш, ариқ ва зовурларни ўз вақтида тозалаш керак. Шу тадбирларни ўз вақтида амалга ошириш блан биз келгуси йилда чигитни ва кўпйиллик ўтларни экиш вақтидаги ишимизни енгиллаштирамиз, я'ни бу йил куздаёқ келгуси йилда пахта ва кўпйиллик ўтлардан мўл ҳосил етиштириш учун замин тайёрлаймиз.

Ҳамма ерда пахтадан мўл ҳосил етиштириш, даставвал, ғўзаларни суғориш, культивация қилиш, чопиш, озиқлантириш, чеканка қилиш, ёввойи ўтларга ва ғўза зараркунандаларига қарши кураш ишларини 15 августгача тинмай юқори сифатли қилиб ўтказишга боғлиқ бўлади.

Ғўзани суғориш пахтадан мўл ҳосил олиш учун курашда ҳал қилучи аҳамиятга эга. Ҳамма ерда ғўза шона ва гулга кирди. Ғўзага гармсел ёмон та'сир қилади. Бу эса ерда нам етарли бўлмаганда шона ва гулларнинг кўплаб тўкилишига олиб келиши мумкин. Ялпи гуллаш — ҳосил тўплаш даврида ғўза ҳарқачондагига қараганда ҳам кўп — кунига 100 кубометр чамаси сув талаб қилади. Ерда нам етарли бўлмаганда, ғўза тупроқдаги озиқ моддаларидан фойдаланолмайди. Ана шунинг учун июль ва август ойларида ғўзани суғоришга алоҳида э'тибор бериш керак. Сизот сувлар чуқур бўлган бўз ерларда ғўзани ҳар 10 — 12 кунда оширилган норма блан суғориш, тупроқни 60 — 70 сантиметр чуқурликда намлаш керак. Ўтлоқ-ботқоқ ерларда ғўза ҳар 13 — 15 кунда суғорилади. Ғўза чуқур эгат олиб суғорилиши, ғўзани сув босиб кетишига ёки ғўзаларнинг чанқатилишига сра йўл қўйилмаслиги лозим.

Пахта далаларига берилган сув мутлақо исроф қилинмаслиги, бунинг учун суғоришдан кейин ўз вақтида юқори сифатли қилиб культивация қилиниши ва чопилиши керак. Бу ишни бир соат ҳам кечиктириш ярамайди. Суғоришдан кейин ер етилиши блан дарҳол трактор культивацияси кучайтириб юборилиши зарур. Шу блан бирга, культиваторнинг иш органлари қатор оралиғини камида 40 — 45 сантиметр кенгликда, қатор ўртасида 18 — 20 сантиметр ва қатор четларида 12 — 13 сантиметр чуқурликда юмшатиши керак.

Культивация кетидан культиватор тегмаган уя ораларини, айниқса ғўза шохлари чатишиб кетмаган ерларда кетман блан чуқур чопилади. Суғоришдан кейин ғўза қатор оралари ўз вақтида юқори сифатли қилиб культивация қилинган ва чопилганда, ерда нам узоқ сақланади ва ғўза илдизларига ҳаво кириб туриши ҳам яхшиланади.

Ғўзаларни минерал ўғитлар блан озиқлантиришни 1 августгача тамомлаш керак. Шу блан бирга, озиқлантиришни табақалаштириб ўтказиш, биринчи навбатда, озиқ моддалари етишмаганлиги сезилган, шунингдек ўсишдан қолаётган ғўзаларга ўғит бериш лозим. Ўғит машина блан мумкин қадар чуқур қилиб солиниши керак.

Ғўзани чеканка қилиш пахта ҳосилини оширишга ёрдам берадиган муҳим агротехника тадбиридир. Чеканка қилиш блан озиқ моддалари поянинг ўсиши эмас, балки ғўзанинг ҳосил тўплаши учун сарфланади. Бу йилнинг хусусиятини ва ғўзаларнинг аҳволини назарга олиб, чеканкани ўтган йиллардагига нисбатан бирмунча бошқача ўтказиш тавсия қилинади. Ғўза жуда ўсган далаларда чеканкани 17 — 18 ҳосил шохи пайдо бўлиши блан — 20 июль блан 1 август ўртасида, ўртача ўсган далаларда 15 — 16 ҳосил шохи пайдо бўлиши блан — 25 июль блан 5 август ўртасида, қолоқ участкаларда 12—14 ҳосил шохи пайдо бўлиши блан — 1—10 август ўртасида ўтказиш мувофиқдир. Асосий поянинг учини чилпиш блан бир вақтда, ҳосил шохларининг учини ҳам чилпиб ташланади. Ғўзалар текис ўсмаган ерларда чеканка икки марта ўтказилади.

Ниҳоят, пахтадан юқори ҳосил олиш тадбирларини амалга оширган вақтда, ғўза зараркунандаларига қарши кураш масаласини э'тиборсиз қолдириш мутлақо ярамайди. Ўргимчаккана, кўсак қурти ва бошқа шу каби ҳашаротларга қарши курашни кучайтириб юбориш, ҳосилни зараркунандалардан тўла сақлаб қолиш зарур.

Ҳарбир колхоз, совхоз, бригада, звенога партия ва ҳукумат томонидан юклатилган шарафли вазифаларни тўла бажаришда тракторчилар, МТС ва совхоз ходимлари, агрономлар зиммасига катта мас'улият юклатилган. Бу ходимлар чинакам большевикча ишлаб, пахтадан мўл ҳосил олиш учун курашда ҳарбир далада етакчи бўлмоқлари керак. Тажрибакор пахтакорлар, Мичурин — Вильямс — Лисенконинг илғор агробиология фанини эгаллаган колхоз раислари Тешабой Мирзаев, Ҳамроқул Турсунқулов ва бошқа кўп пахта усталари бу ишда колхозларга катта ёрдам беришлари керак.

Республикамиз бу йил пахта топшириш планини бажариш учун ҳамма имкониятга эга. 15 августгача бўлган даврда дала ишларини тинмай давом эттириш ва ҳамма ишни сифатли қилиб бажариш мўл ҳосил учун курашнинг муваффақиятини та'минлайди.

А. МАЛЬЦЕВ.
СоюзНИХИ директори.

Ўртоқ И. В. Сталиннинг Ҳиндистон бош министри Неруга берган жавоби тўғрисида чет элларда баён қилинган фикрлар

БУЛҒОРИЯ

СОФИЯ, 20 июль. (ТАСС). «Работническо дело» газетаси «Улуғ Сталин тинчликни ҳимоя қилмоқда» сарлавҳали бошмақоласида қуйидагиларни ёзади:

«Сталиннинг жавоби Қурияда уруш ҳаракатларини тўхтатиш, қурия халқининг қонуний миллий ҳуқуқларини ва истакларини қондириш ҳамда умумий тинчликка таҳдид қилаётган хавфни йўқотиш имкониятини вужудга келтиради.

Тинчлик учун кураш ҳамиша Сталин номи блан боғлиқдир. Халқлар, шу жумладан булғор халқи ҳам, тинчлик ҳақидаги, инсониятни янги жаҳон урушининг даҳшатли машаққатларидан халос қилиш тўғрисидаги сталинча ғамхўрликни бениҳоя зўр миннатдорчилик блан ма'қуллайдилар».

«Народна младеж» газетаси бошмақоласида қуйидагиларни ёзади: Сталиннинг Ҳиндистон бош министри Неруга берган жавоби СССРнинг умумий тинчликни ва халқаро хавфсизликни ҳимоя қилиш соҳасида қат'ий ва изчил сиёсатни амалга ошираётганлигини яққол исбот этучи жонли далилдир.

АЛБАНИЯ

ТИРАНА, 20 июль. (ТАСС). «Башкими» ва «Зери и популлит» газеталари ўртоқ И. В. Сталиннинг Неру мурожаатига қайтарган жавобини кўзга кўринарли ўринда босиб чиқардилар.

МЎҒУЛИСТОН ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ

УЛАН-БАТОР, 20 июль. (ТАСС). Мўғулистон газеталари бугунги сонларида ўртоқ Сталиннинг Ҳиндистон бош министри Неруининг Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этиш тўғрисидаги мурожаатига берган жавобини, шунингдек Неру мурожаатини тўла равишда биринчи саҳифаларида кўзга кўринарли ўринларда босиб чиқардилар.

Ўртоқ Сталиннинг жавоби маҳаллий радио орқали бирнеча марта эшиттирилди. Маҳаллий доиралар ўртоқ Сталиннинг Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этиш тўғрисидаги жавобини жуда катта қизиқиш блан кутиб олдилар. Бу жавоб бутун ҳурриятпарвар инсониятнинг мақсадларига ва қурия халқининг асл манфаатларига тамомила мувосибдир.

ҚУРИЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ

ПХЕНЬЯН, 20 июль. (ТАСС). Қурия матбуоти И. В. Сталиннинг Неру мурожаатига берган жавобини кенг шарҳлаб ёзмоқда. Барча газеталар бугунги сонларида биринчи саҳифаларида мурожаат ва жавобнинг тўла текстини катта сарлавҳалар блан э'лон қилдилар.

«Нодон синмун», «Минджу чосон» газеталари ва бошқа газеталар айрим арбобларнинг шу ҳақдаги баёнотларини босиб чиқармоқдалар.

Шимолий Қурия Демократлар партияси Марказий комитети раисининг ўринбосари Тен Сен Ен бундай деди: И. В. Сталиннинг жавоби бутун дун'ё халқларининг тинчлиги ва хавфсизлигини ҳимоя қилаётган Совет Иттифоқи изчил ташқи сиёсатни амалга ошираётганлигини исбот этади. Бу жавоб қурия халқининг ва дун'ёдаги барча сулҳпарвар халқларнинг манфаатларига тамомила мувосибдир.

Совет Иттифоқи Қурия масаласини муҳокама қилиш вақтида доим қурия халқининг фикрига ҳурмат блан қарашни талаб этди ва бу талабни амалга ошириш учун ҳамиша курашиб келди.

Генералиссимус Сталиннинг Қурия масаласини қурия халқи вакилларининг иштироки блан ҳал этиш мақсадга мувофиқ эканлиги тўғрисидаги таклифи ғоят адолатли таклифдир.

ҚУРИЯДАГИ ВОҚИАЛАР

ҚУРИЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРМИЯСИ БОШ ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ АХБОРОТИ

ПХЕНЬЯН, 20 июль. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армияси Бош қўмондонлиги бугун эрта блан қуйидагиларни билдирди: Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг қисмлари барча фронтларда қуруқликдаги америка қўшинлари томонидан кўрсатилган қаршиликни енгиб, ҳужумни давом этдирдилар.

19 июльда Халқ армиясининг аэропланлари америка авиациясининг сон жиҳатидан кўп аэропланларининг қаттиқ қаршилик кўрсатишига қарамай душманинг орқа томонидаги транспорт ва қўшинларни бомбардимон қилдилар. Душманнинг икки аэроплани уриб туширилди.

Партизан отрядлари Халқ армиясининг жанубга ҳужум қилиб бораётган қисмларига мадад бериб, жанг ҳаракатларини кучайтириб юбормоқдалар.

ПХЕНЬЯН, 20 июль. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги 20 июль кечқурун қуйидагиларни билдирди:

Халқ армияси қисмлари фронтнинг ҳамма участкаларида америка қўшинларининг қаршилигини енгиб, ҳужумни давом этдирмоқдалар. Халқ армияси қисмлари шарқий қирғоқ районида бирнеча уезд, волость марказларини, аҳоли яшайдиган пунктларни озод қилдилар ва ҳужумни давом этдирмоқдалар.

Халқ армияси қўшинлари 18 июльда Шимолий Кенсан вилоятида қирғоқдаги порт — Йондок (Эйтоку) шаҳрини озод қилдилар. Озод қилинган Йондокнинг аҳолиси Халқ армиясининг шаҳарга кириб келган қисмларини қизғин табриклади.

ҚУРИЯДАГИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИГА ДОИР

ПАРИЖ, 20 июль. (ТАСС). «Фигаро» газетаси «Нью-Йорк таймс» газетаси махсус мухбирининг Жанубий Қуриядан берган хабарини босиб чиқарди. Хабарда айтилишича, Тэчжон (Тайден) ёнида бўлган жангларда қатнашган америкалилар бундай деганлар: «бу районда қолган деҳқонлар америкалиларга ёрдам беришдан ва Шимолий Қурия қўшинларининг позицияларини америкалиларга кўрсатиб беришдан бош тортмоқдалар. Улар америкалиларни озиқ-овқат блан та'минлашдан ҳам бош тортмоқдалар. Америкали солдатларда бутун мамлакат америкалиларга ё пассив, ёки актив суратда душманлик назари блан қарамоқда деган таассурот пайдо бўлди».

ЖАНУБИЙ ҚУРИЯДА ПАРТИЗАНЛАР ҲАРАКАТИ

ЛОНДОН, 20 июль. (ТАСС). «Манчестер гардиан» газетасининг махсус мухбири билдиради: Жанубий Қурияда қурия халқининг америка агрессиясига қаршилик кўрсатиши кучаймоқда. Бирнеча юз кишидан иборат партизан отрядлари кўп жойларда америка қўшинларига қарши жанг қилмоқдалар.

Мухбир бундай деб ёзади: яқинда Тэгу (Тайкю)нинг шимолидаги районда 8 марта, 18 июльда эса 6 марта тўқнашув бўлди. Партизан отрядларидан бири Пусан (Фузан)дан 20 миля шимолда ҳаракат қилмоқда. Пусан (Фузан) асосий порт бўлиб, америкалилар бу порт орқали та'минланмоқда.

ҚУРИЯ МЕҲНАТКАШЛАРИ ЎЗ ХАЛҚ АРМИЯСИ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК ҚИЛМОҚДА

ПХЕНЬЯН, 20 июль. (ТАСС). Пхеньян радиоси билдиради: Шимолий Қурияда Халқ армияси учун танк ва аэропланлар қуриш мақсадида маблағ ва қимматли буюмлар тўплаш муваффақиятли бормоқда. Хамхин (Канко) шаҳрида хотин-қизларнинг йиғилиши ўтказилди. Йиғилиш қатнашчилари қабул қилинган резолюцияда америкали агрессорларни битта ҳам қолдирмай ҳайдаб чиқариш учун курашишга қат'ий бел боғлаганликларини билдирдилар. Танк қуриш учун қимматли буюмлар тўплаш ҳақида ҳам қарор чиқарилди. Танк қуриш учун 80 тадан ортиқ қимматли буюмлар тўпланди.

АМЕРИКА ҲУКУМАТИ НЕРУНИНГ ҚУРИЯ МАСАЛАСИНИ ТИНЧ ЙЎЛ БЛАН ҲАЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ТАКЛИФИНИ РАД ЭТДИ

ВАШИНГТОН, 20 июль. (ТАСС). Америка Қўшма Штатлари давлат департаменти давлат секретари Ачесоннинг Ҳиндистон бош министри Неруга 18 июльда ёзган нотасини э'лон қилди. Бу нота Неруининг Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этиш тўғрисидаги мурожаатига жавобдир. Ачесон Неруининг Қуриядаги низо'ни ҳал этиш йўлида қўйиладиган қадам сифатида Хитой Халқ ҳукуматини Бирлашган Миллатлар Ташкилотида қатнаштириш ҳақидаги таклифини рад этди. Ачесон Хитой масаласини ҳал этиш учун «ғайри қонуний агрессия» рўкач қилинмаслиги лозим деб да'во қилади. Ачесон, бу «ғайри қонуний агрессия»да шимолий қурияликларни айблайди.

Давлат департаменти Неруининг Ачесон нотасига 19 июльда қайтарган жавобини ҳам э'лон қилди.

Неру ўз жавобида бундай дейди: менинг Хитой Халқ ҳукумати вакилларига Советда ўз ўринларини олиш имконини бериш ва СССРнинг Советга қайтишини та'минлаш мақсадида Хавфсизлик Советини бошиберк кўчадан чиқариш тўғрисидаги таклифим тинчлик сиёсатини амалга оширишга ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотини қўллаб-қувватлашга қаратилган эди. «Бу таклиф асосли таклиф эди, шунингдек Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этиш учун тегишли вазиятни вужудга келтириш умидида илгари сурилган эди. Хитойнинг Советда қатнаштирилиши ҳозирги вақтда агрессияни рағбатлантирган бўлур эди деб ўйламайман».

АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИНИНГ ҲАРБИЙ ТАЙЁРГАРЛИГИ

ВАШИНГТОН, 20 июль. (ТАСС). Вакиллар палатаси агрессив Атлантик ҳарбий иттифоқи а'золарига ва бошқа ба'зи мамлакатларга ҳарбий ёрдам бериш программаси деб аталган программани амалга ошириш муддатини яна бир йилга узайтиришни кўзда тутган қонун лойиҳасини ма'қуллади. Қонун лойиҳаси ҳозирги молия йилида 1 миллиард 222 миллион 500 минг доллар сарф қилишни, шу жумладан Ғарбий Европа мамлакатларига 1 миллиард маблағ чиқаришни кўзда тутади. Бу қонун лойиҳаси сенат томонидан ма'қулланган.

Вакиллар палатасининг 359 а'зоси қонун лойиҳасини ёқлаб овоз берди. Америка ишчилар партиясининг а'зоси Маркантонио қонун лойиҳасига қарши овоз берди. Вакиллар палатасининг а'зоси Рич (республикачи, Пенсильвания штатидан) қонун лойиҳасини овозга қўйиш олдидан унга қарши чиққан бўлса ҳам, овоз беришда бетараф қолди. Рич ўз нутқида, қонун лойиҳаси уруш келиб чиқишига ёрдам бералаги сабабли мен уни ёқлаб овоз бераолмайман, деди. «Агар сизлар тинчликни истар экансиз,— деди Рич,— халқларни қуроллантирмай, балки тинчликка тайёрланишингиз керак».

Қонун лойиҳаси қўл қўйиш учун Трумэнга топширилди.

Германия Бирлашган социалистлар партиясининг учинчи с'езди очилди

БЕРЛИН, 20 июль. (ТАСС). Бугун Берлинда Германия Бирлашган социалистлар партиясининг учинчи с'езди ўз ишини бошлади.

С'ездда Европа ва Осиёдаги 25 қардош коммунистик партиялар ва ишчи партияларнинг делегациялари ҳам меҳмон сифатида қатнашмоқдалар.

Бутун Иттифоқ Коммунист (большевик)лар партиясининг М. А. Суслов ва П. Н. Поспеловлардан иборат делегацияси залда пайдо бўлганида барча вакиллар ва меҳмонлар уларни гулдурос қарсаклар блан кутиб олдилар. С'езд қатнашчилари ўз ўринларидан туриб, Совет Иттифоқининг Коммунистлар партияси шарафига давомли қарсак чалдилар.

Германия Бирлашган социалистлар партиясининг учинчи с'ездини партиянинг раиси Вильгельм Пик очди. Залдагилар унинг таклифига мувофиқ ўринларидан туриб, немис ишчилар ҳаракатининг фашизмга ва реакцияга қарши курашда ҳалок бўлган курашчиларини ҳурмат блан эсга олдилар.

Германия Бирлашган социалистлар партиясининг раиси Отто Гротеволь қисқача табрик нутқи сўзлади. Гротеволь чет эллардаги қардош партияларнинг вакилларини самимий табриклади. Гротеволь барча коммунистик партиялар ва ишчи партиялар учун намуна бўлган Бутун Иттифоқ Коммунист (большевик)лар партиясининг делегациясини айниқса қизғин табриклади.

Унинг сўзлари узоқ давом этган гулдурос қарсаклар блан ма'қулланди. Вакиллар ва меҳмонлар ўринларидан туриб, улуғ Ленин—Сталин партиясига ўз ҳурматларини изҳор қилдилар.

Вильгельм Пик, Отто Гротеволь, Вальтер Ульбрихт, партия Марказий правлениесининг а'золари, ишлабчиқаришдаги активлар, корхоналардаги ва қишлоқ хўжалигидаги қуйи ташкилотларда ишловчи партияли ходимлар, шунингдек Ғарбий Германия коммунистлар партиясининг вакиллари бир оғиздан с'езд президиуми составига сайландилар.

С'езднинг якдиллик блан чиқарган қарорига мувофиқ, қардош партияларнинг вакиллари — М. А. Суслов, П. Н. Поспелов, Ван Цзя-сян, Юзеф Циранкевич, Якуб Берман, Пальмиро Тольятти, Жак Дюкло, Гарри Поллит, Иожеф Реван, Василе Лука, Минчо Нейчев, Иозеф Франк, Пауль де Грост, Херта Куусинен, Фритьоф Лагер, Эмиль Левлиен ва бошқалар ҳам президиумда ўз ўринларини оладилар.

С'езд фахрий президиум сайлашга ўтади. Залдагилар И. В. Сталинни фахрий президиумга сайлаш тўғрисидаги таклифни гулдурос қарсаклар блан ма'қуллайдилар. Халқаро пролетариатнинг улуғ йўлбошчиси ва устози шарафига бошланган қаттиқ қарсаклар бирнеча минут давом этади.

Шундан кейин вакиллар Мао Цзе дун, Болеслав Берут, Клемент Готвальд, Матиас Ракоши, Вилко Червенков, Георгиу-Деж, Анвар Хўжа, Морис Торез, Долорес Ибаррури, Юджин Деннис, Ким Ир Сенни баланд руҳ блан фахрий президиум составига сайлайдилар.

Сўнгра с'езд кун тартибини ва иш регламентини якдиллик блан тасдиқлайди, шунингдек мандат комиссияси, таҳрир комиссияси, устав комиссияси ва сайлов комиссияси сайлайди.

Германия Бирлашган социалистлар партияси учинчи с'ездининг кун тартибида қуйидаги масалалар бор:

1. Германия Бирлашган социалистлар партияси Марказий правлениесининг ҳисобот доклади—Вильгельм Пик.
2. Тинчлик учун кураш ва демократик Германия Миллий фронти — Отто Гротеволь.
3. Бешйиллик план ва Германия халқ хўжалигининг истиқболлари — Вальтер Ульбрихт.
4. С'езд комиссияларининг ҳисоботлари.
5. Раҳбар партия органларини сайлаш.

20 июль эрталабки мажлисда с'езднинг кун тартибидаги биринчи масала юзасидан Германия бирлашган социалистлар партиясининг раиси Вильгельм Пик Германия Бирлашган социалистлар партияси Марказий правлениесининг ҳисобот докладини қилди. Вильгельм Пик минбарда пайдо бўлганида с'езд қатнашчилари уни гулдурос ва давомли қарсаклар блан кутиб олдилар.

Вильгельм Пик ҳисобот докладининг биринчи қисми Германиянинг халқаро аҳволига ва Германия ташқи сиёсати масалаларига бағишланган эди.

Трумэннинг конгрессга мактуби

ВАШИНГТОН, 20 июль. (ТАСС). Трумэн конгрессга мактуб юборди. Трумэн бу мактубида Қурияда ва бошқа жойларда америка агрессиясининг миқ'ёсларини кенгайтириш ва Қўшма Штатларни ҳарбий сафарбарлик йўлига тушириш мақсадида тегишли чоралар кўришга чақиради.

Трумэн ҳарбий мақсадлар учун қўшимча равишда тахминан 10 миллиард доллар ажратишни, америка қуролли кучлари миқдорининг ҳозирдагидек чекланишини бекор қилишни ва мудофаа министрлигига миллий гвардия ва резервдаги кучларнинг «талаб қилиниши мумкин бўлган» қисмини сафарбар қилишга рухсат беришни конгрессдан сўрайди.

Трумэн ўз мактубида Американинг Қуриядаги агрессиясини Америка Қўшма Штатларининг қандайдир «тинчлик йўлидаги бурчи» деб баён қилмоқчи бўлади. Трумэн Америка Қўшма Штатларининг Қуриядаги ошкора агрессиясини оқлаш учун Хавфсизлик Советининг 25 ва 27 июньда ҳамда 7 июльда чиқарган ғайри-қонуний қарорларини баҳона қилиб келтиради. Ма'лумки, бу қарорлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг принциплари ва Уставини бузиш йўли блан қабул қилинган эди. Трумэн Америка Қўшма Штатларининг «тинчлик» ниятларига шу хилдаги «далиллар» келтириш блан чекланиб ва жаҳондаги тараққийпарвар жамоатчиликнинг Қурия воқиалари ҳақидаги фикрлари тўғрисида ҳамда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Қуриядаги америка қуролли интервенциясида амалий суратда қатнашишдан бош тортган кўпгина а'золари томонидан тутилган позиция ҳақида индамай ўтиб, Америка Қўшма Штатлари ма'мурлари томонидан қурия халқига қарши олиб борилаётган уруш ҳаракатларини мақтайди.

Сўнгра Трумэн ўзининг ма'лум баёнотидаги гапларни такрорлайди. Унинг бу гаплари Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг Қуриядаги агрессия блан чекланмай, балки Филиппинда, Тайван (Формоза)да ва Ҳинд-Хитойда ҳам ҳарбий тадбирлар кўраётганлигини исботлайди.

Трумэн Америка Қўшма Штатларининг Европада ва Америка қит'асида ҳарбий тайёргарликни кучайтираётганлигини очиқдан-очиқ э'тироф этади.

Трумэннинг айтишича, «Қуриядаги уруш» ва мўлжалланаётган бошқа ҳарбий тадбирлар Америка Қўшма Штатларининг экономикасига муқаррар та'сир кўрсатади ва «иқтисодий бойликлардан фойдаланиш соҳасида ишларни бирмунча қайтадан қуриш»ни талаб этади. «Айни замонда,— дейди Трумэн,— бирнеча йиллар мобайнида мудофаа ишларига кўпроқ маблағ сарф қилиш талаб этилажагини э'тироф қилишимиз лозим».

Трумэннинг фикрича, «ҳарбий программаларнинг кенгайтирилиши натижасида ортадиган талаб ва эҳтиёжни қоплаш учун умумий тарздаги ба'зи тадбирларни дарҳол амалга ошириш» зарур.

Шу муносабат блан Трумэн барча ҳукумат ташкилотларига мурожаат қилиб, хизмат кўрсатиш, мол, хомаш'ё, ишчи кучлари ва ишлабчиқариш воситаларига бўлган талаб «миллий мудофаа эҳтиёжлари» блан рақобат қиладиган бўлса, бу талабларни камайтириш учун ҳукуматнинг турли программаларини ўзгартириш мақсадида уларни қайтадан кўриб чиқишни таклиф этганлигини айтди. (Шундай қилиб, Трумэн аҳолига керакли қурилишларни камайтириш ва бошқа ижтимоий эҳтиёжларни камроқ қондириш ниятида эканлигини та'кидлади).

Сўнгра Трумэн ҳарбий эҳтиёжларга бўладиган харажатларнинг кўпайтирилиши натижасида федерал харажатларнинг умумий миқдори ҳам кескин суратда ортажагини кўрсатиб, солиқларни кўпайтириш зарур бўлади деб уқдириб ўтди.

Трумэннинг айтишича, Америка Қўшма Штатларида аҳолига зарур нарсаларни норма блан бериш масаласида «қат'ийроқ чоралар» кўриш зарур бўлажаги эҳтимолдан узоқ эмас.

Сўнгра Трумэн ҳозирги аҳвол «қат'ий ҳаракат қилиш»ни талаб этади, деб та'кидлайди.

Трумэн ўз мактубида дўқ урушдан ҳам қайтмайди. Ма'лумки, Трумэн Қурияда агрессия қурбонини агрессиянинг айбдори деб э'лон қилиб, Қуриядаги агрессия учун жавобгарликни америка империалистлари зиммасидан соқит қилишга уруниб, бундай дейди: «Ҳозирги замонда агрессия қилиш йўлидаги янги уруниш умумий тинчликни ғоят кескин аҳволга тушириб қўйиши мумкин».

НЬЮ-ЙОРК, 19 июль. (ТАСС). Трумэннинг конгрессга юборган мактуби америка империалистларининг агрессив планларини амалга ошириш учун иқтисодий соҳадаги янги қийинчиликларни меҳнаткашлар зиммасига юклаш нияти борлигини очиқ исбот этади. Монополиячи доиралар ва Уолл-стритнинг демократик ва республикачи партиялардаги вакиллари бу мактубни ма'қуллаб кутиб олдилар.

Ассошиэйтед Пресс агентлигининг молия масалалари блан шуғулланучи обзорчиси Хорган шу муносабат блан: «Президентнинг конгрессга юборган ҳарбий руҳдаги мактуби биржа спекулянтларига жуда ма'қул тушди» деб ёзади.

Республикачиларнинг ва демократларнинг конгрессдаги раҳбарлари, Трумэннинг таклифлари тез ма'қулланади, демоқдалар.

Аммо оддий америкалилар империалистларнинг Қуриядаги авантюраси катта қийинчиликлар вужудга келтирганлиги муносабати блан қаттиқ норозилик билдирмоқдалар.

«Дан энд Брендстрит» статистика фирмасининг ҳисобига қараганда, Қурияда америка агрессияси бошланганидан буён Америка Қўшма Штатларида исте'мол молларининг нархи 7,6 процент, бундан бир йил олдинги нархларга нисбатан эса 12,3 процент ортган. Нарх-навонинг тўхтовсиз ошаётганлиги муносабати блан исте'молчиларнинг турли ташкилотлари қимматчиликка қарши норозилик билдирабошладилар. Бруклиндаги «уй-рўзғор ишлари блан банд бўлган исте'молчи хотинлар кенгаши» 18 июльда Нью-Йорк штатининг губернатори Дьюига мактуб юборди. Кенгаш бу мактубида нарх-навонинг ортишига халақит бериш учун чора кўришни сўрайди.

БАХ НОМИДАГИ МУКОФОТНИ ОЛИШ УЧУН МУЗИКАЧИЛАРНИНГ ХАЛҚАРО КОНКУРСИ ОЧИЛДИ

БЕРЛИН, 20 июль. (ТАСС). Лейпцигда Бах номидаги мукофотни олиш учун музикачиларнинг халқаро конкурси очилди.

Конкурсда совет музикачиларидан 6 киши, Венгриядан 3, Польшадан 4, Чехословакиядан 4, Австриядан 2, Голландиядан 2, Ғарбий Германиядан 15 ва Германия демократик республикасидан 13 музикачи қатнашмоқда.

Конкурс жюрисида совет делегациясининг Д. Д. Шостакович, П. А. Серебряков, Д. М. Циганов ва А. И. Анисимовлардан иборат вакиллари бор.

Мас'ул муҳаррир
Ҳ. ҒУЛОМОВ.

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ ТИКЛАШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ ТЎРТИНЧИ ДАВЛАТ ЗАЁМИ

1-НЧИ ЮТУҚЛАР ТИРАЖИНИНГ

РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

Бу заёмнинг 1-нчи ютуқлар тиражи 1950 йил 9 июльда Барнаул шаҳрида бўлиб ўтди.

Заёмнинг ҳамма 242 разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди:

Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм блан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм блан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм блан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм блан)
060274	1—50	200	065028	1—50	500	069974	48*)	1 000	074181	46*)	1000
060373	29*)	1 000	065034	1—50	500	070048	1—50	200	074206	1—50	500
060415	07*)	1 000	065200	03*)	1 000	070057	08*)	1 000	074481	1—50	200
060457	1—50	500	065216	1—50	200	070128	30*)	1 000	074868	13*)	5 000
060528	1—50	200	065491	13*)	1 000	070351	1—50	200	074966	27*)	1 000
060720	1—50	200	065505	1—50	200	070410	47*)	1 000	075020	39*)	10 000
060866	22*)	1 000	065694	03*)	1 000	070482	1—50	500	075058	20*)	5 000
060964	1—50	200	065741	03*)	1 000	070559	32*)	1 000	075229	09*)	1 000
061028	06*)	5 000	065996	1—50	200	070603	16*)	1 000	075455	1—50	500
061133	1—50	500	066116	12*)	5 000	070618	29*)	5 000	076003	15*)	1 000
061180	49*)	1 000	066204	25*)	1 000	070620	43*)	1 000	076055	27*)	1 000
061196	10*)	1 000	066313	34*)	1 000	070742	1—50	500	076493	39*)	1 000
061242	1—50	500	066392	1—50	200	070937	19*)	1 000	076721	01*)	1 000
061308	1—50	200	066428	13*)	1 000	070968	06*)	1 000	076973	1—50	200
061600	47*)	1 000	066473	11*)	1 000	071060	1—50	200	077075	19*)	1 000
061609	35*)	1 000	066488	47*)	1 000	071362	39*)	1 000	077190	1—50	500
061659	02*)	1 000	066697	1—50	200	071606	37*)	1 000	077334	38*)	1 000
061713	1—50	200	066953	1—50	200	071653	02*)	1 000	077423	23*)	1 000
061857	1—50	500	067001	02*)	1 000	071767	39*)	1 000	077564	03*)	1 000
061964	1—50	500	067309	1—50	500	071843	1—50	500	077596	34*)	1 000
062057	38*)	1 000	067353	1—50	500	071902	1—50	200	077637	17*)	1 000
062234	1—50	200	067467	09*)	1 000	071991	1—50	200	077916	22*)	1 000
062330	30*)	1 000	067698	17*)	1 000	072043	1—50	200	078002	37*)	1 000
062335	05*)	10 000	067917	49*)	1 000	072250	31*)	1 000	078161	1—50	500
062352	17*)	1 000	068075	46*)	1 000	072261	29*)	1 000	078289	11*)	1 000
062469	1—25	200	068228	11*)	1 000	072380	35*)	10 000	078344	31*)	1 000
062575	1—50	200	068302	15*)	1 000	072511	40*)	1 000	078370	1—50	200
062914	1—50	500	068373	23*)	1 000	072541	07*)	1 000	078450	21*)	1 000
063084	25*)	1 000	068394	32*)	1 000	072656	19*)	1 000	078550	48*)	1 000
063103	28*)	1 000	068441	09*)	1 000	072824	47*)	1 000	078553	1—50	200
063205	21*)	5 000	068450	17*)	1 000	072825	20*)	1 000	078650	43*)	1 000
063239	1—50	200	068466	33*)	1 000	072879	16*)	25 000	078748	16*)	1 000
063244	1—50	200	068631	46*)	1 000	073008	49*)	1 000	078780	29*)	5 000
063382	1—50	500	068655	1—50	200	073044	1—50	500	079165	23*)	1 000
063397	39*)	1 000	068770	02*)	1 000	073085	07*)	1 000	079209	35*)	1 000
063958	01*)	50 000	069394	1—50	200	073169	29*)	1 000	079244	36*)	10 000
064394	48*)	5 000	069585	29*)	1 000	073326	49*)	1 000	079290	37*)	1 000
064452	38*)	1 000	069681	26*)	1 000	073514	1—50	200	079329	47*)	25 000
064578	1—50	200	069694	1—50	200	073526	34*)	1 000	079475	11*)	1 000
064599	1—50	500	069769	1—50	200	073662	1—50	200	079641	47*)	1 000
064732	05*)	5 000	069777	39*)	1 000	073788	11*)	1 000	079845	05*)	1 000
064803	04*)	1 000	069787	20*)	10 000	073916	43*)	1 000			
064971	03*)	1 000	069853	35*)	1 000	073938	14*)	5 000			
065011	1—50	200	069855	31*)	1 000	074018	44*)	1 000			

*) Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 49 номерига 200 сўмдан ютуқ чиқди.

Ютуқлар тиражини ўтказучи комиссиянинг раиси — Меҳнаткашлар депутатлари Барнаул шаҳар Совети Ижроия комитетининг раиси
А. И. ЧЕРЕПОВ.

Раис ўринбосарлари:

Давлат меҳнат омонат кассалари ва давлат кредити Бош бошқармаси бўлимининг бошлиғи — **Э. Б. БУДНИЦКИЙ.**

Меҳнаткашлар депутатлари Олтой ўлка Совети Ижроия комитети раисининг ўринбосари — **А. И. САПЕГО.**

Олтой ўлка молия бўлимининг мудири — **В. И. БАБУШКИН.**

Олтой ўлка давлат меҳнат омонат кассалари ва давлат кредити бошқармасининг бошлиғи — **А. Г. СТУПАКОВ.**

Комиссиянинг мас'ул секретари, молия хизмати кенгашчиси
Л. А. ВАСИЛЬЕВА.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 23 июльда кундуз **Гуландом**, кечқурун **Лайли ва Мажнун.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (Пушкин номли парк) — 22 июльда **Ғунчалар.**

«ХЕВА», ёзги «КОМСОМОЛЕЦ»— рангдор фильм **Жуковский.**

«ИСКРА» (қишки) — 3-нчи залда **Сибирь ерлари ҳақида қисса.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз ва кечқурун) **Золушка.**

«НАВОИЙ» (қишки) — кундуз ва кечқурун **Максимнинг ёшлиги.**

«НАВОИЙ» (ёзги) — **Броненосец «Потемкин».**

«ШАРҚ» — **Чин инсон ҳақида қисса.**

«РОДИНА» (кундуз ва кечқурун), қишки «ИСКРА», ёзги «ИСКРА», «ВАТАН», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз), «УДАРНИК», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ПУШКИН» кинотеатрларида — янги поляк бадиий фильми **Шайтон дара.**

«ГЛАВКИНОПРОКАТ» НИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОНТОРАСИ
республика кинотеатрларида кўрсатиш учун

Шайтон дара

деган янги поляк бадиий фильми чиқарди.

Сценарий автори — **Т. Каньский.**
Постановкачилар — **Альдо Вергано, Тадеуш Каньский.**
Бош оператор — **А. Форберт.**
Композитор — **К. Сероцкий.**
Рольларда:
артистлардан **Т. Шмидт, А. Яновская, Т. Каньский, Я. Сцевьярский, А. Кжептовский, С. Влодек** ва бошқалар қатнашади.
Бу фильмни «Фильм Польски» киностудияси 1949 йилда ишлаган.
«Главкинопрокат» 1950 йилда чиқарган.

Тошкент шаҳар, Карл Маркс кўчаси, 29-нчи уйдаги ва Алайский бозордаги
«ЮВЕЛИРТОРГ» МАГАЗИНЛАРИГА
«Олимпия» фирмали
ЯНГИ ЁЗУВ МАШИНАЛАРИ КЕЛТИРИЛДИ
Кареткасининг узунлиги 32 сантиметр.
Айрим кишиларга, корхона, муассаса ва ташкилотларга нақд пулга сотилади. Пулни банк орқали ўтказиш ҳам мумкин.

Обуначилар диққатига
ўзбек тилида нашр этилган
И. В. СТАЛИН АСАРЛАРИ
(2-нчидан 8-нчигача томлари)
КЕЛТИРИЛДИ ВА ОБУНАЧИЛАРГА БЕРИЛМОҚДА.
Бу Асарларни Тошкент шаҳрида «Узбеккнижторг» нинг Карл Маркс кўчаси, 31-нчи уйдаги 1-нчи магазинидан, шунингдек «Узбеккнижторг» нинг ҳамма область контораларидан олиш мумкин.

Меҳнат резервлари министрлигининг
ТОШКЕНТ ИНДУСТРИАЛ ТЕХНИКУМИ
Қуйидаги мутахассислар:
1) металларни қиздирмасдан кесиб ишлаш ишидан технолог техниклар, 2) саноат ускуналарини ремонт ва монтаж қилиш ишидан механик техниклар тайёрлайдиган бўлимларга
ЎҚУЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Ўқиш муддати 4 йил.
Техникумга 7 синфни битирган ва камида 5-нчи разряд токарь, слесарь мутахассисликларига эга бўлган кишилар қабул қилинади.
Техникумга қабул қилинган кишилар ўқиш ҳақидан озод этилиб, стипендия оладилар ва: 1) ёзги ҳам қишки форма кийим, 2) иш кийими, 3) ҳар 6 ойга махсус кийим, 4) юриш ва иш учун оёқ кийими, 5) кунига 3 марта овқат, 6) ётоқхона блан **бепул та'минланадилар.**
Техникум ҳузурида кириш имтиҳонига тайёрлайдиган курс бор.
Ўқишга кирувчилар 10 августдан 20 августгача: математика, рус тили ва СССР Конституциясидан имтиҳон берадилар.
Аризани техникум директорининг номига ёзиш ва қуйидаги ҳужжатларни: 1) ёши ҳақида ҳужжат, 2) ма'лумоти ҳақидаги гувоҳноманинг асл нусхаси, 3) мутахассислиги ҳақида справка, 4) иш ёки ўқиш ўрнидан характеристика, 5) таржимаи ҳол, 6) турар-жойидан справка, 7) соғлиғи ҳақида справка, 8) учта фотокарточкани қўшиб тақдим қилиш лозим.
Адрес: Тошкент, шаҳар, Кафанов кўчаси, 98-нчи уй (Госпитальний бозор ёнида).

Са'бон кўчаси, 24-нчи тупик, 29-нчи уйда туручи **Зиёд Аминович Долимовнинг** Тахтапул кўчаси, 207-нчи уйда туручи Юлия Григорьевна Петровадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 2-нчи участка халқ судида кўрилади.

Чиғатой кўча, Хуррият проезд, 22-нчи уйда туручи **Ҳаким Маҳкамовнинг** Янгиобод кўча, 46-нчи уйда туручи Сиддиқа Маҳкамовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 2-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 33468. Пропаганда бўлими — 31048. Маданият бўлими — 32036. Қишлоқ хўжалик бўлими — 34455. Саноат бўлими — 31226. Совет қурилиши бўлими—31638. Маҳаллий ахборот бўлими — 37604. Мухбирлар бўлими — 31638. Хатлар бўлими—32347. Э'лонлар бўлими — 37062. Секретариат — 34780 ва 33469. Коммутатор — 36334.

Р. 04656. «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1115.